

МУВАФФАҚИЯТ ЁРАТОН БОД, ХАТМКУНАНДАГОНИ АЗИЗ!

Ворисони Сино

Ба ни оғам азои ақдурағар,
Ки дар офариниши зи як гавҳаранд.

НАШРИЯ АЗ МОҲИ СЕНТЯБРИ
СОЛИ 1958
ЧОП-МЕШАВАД

Нишонаи электронӣ: vsino@tajmedun.tj Сомона: www.tajmedun.tj

№ 11-12 (2060-2061) 1 ИЮНИ СОЛИ 2018

НАШРИЯИ ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ ТИББИИ ТОҶИКИСТОН БА НОМИ АБЎАЛИ ИБНИ СИНО

ТАМАННИЁТИ

**ректори донишгоҳ, д.и.т.,
профессор М.Қ.Гулзода ба
хатмкунандагони соли 2018**

Хатмкунандагони азиз!

Инак, як давраи муҳими ҳаёти Шумо, ки дар баробари хушиҳои овони ҷавонӣ боз душвориҳои зиёди омӯзиши нозуқиҳои касби бо худ дошт, паси сар гашт. Бале, шаш сол қабл пешаи ифтихори табибиро ихтиёр намуда, аз қадамҳои аввалини омӯзиш пай бурда будед, ки барои муҳофизати ҳақиқии саломати мардум гаштан аз баҳри пуртуғени талошу бурдборӣ, барору нокомӣ ва пасту баландҳои давраи донишандӯзӣ гузаштан лозим меояд. Ва хушбахтона имрӯз бо сари баланд гуфта метавонем, ки ҳар кадоми Шумо имтиҳони аввалини давраи касбомӯзиро мардонавор таҳаммул намуда, ба сӯи қуллаи мақсуд аллакай қадами устувор гузоштед.

Бо хатми донишгоҳ дар баробари соҳиби маълумоти олиии касбӣ шудан Шумо сазовори номи пуршарафи табибӣ гаштед, ки ба ин муносибат ҳар яки Шуморо сидқан табрику муборакбод намуда, ба ҳар кадоматон хушиҳои минбаъдаи рӯзгор ва барору муваффақияти корро таманно менамоем.

Имсол бошад, боз мо аз он бештар ифтихор дорем, ки бори аввал дар таърихи донишгоҳ аз ин даргоҳи муқаддас чунин теъдоди зиёди мутахассисони ҷавон - 1387 нафар бо дипломи табиби маълумоти олидор ба хизмати халқу Ватан мераванд, ки

аз онҳо 59 нафарашон соҳибони «Дипломи аъло» мебошанд.

Дар ин рӯзи хотирмон меҳонам ба хатмкунандагони донишгоҳ бори дигар муроҷиат намуда, як сухани пурҳикмати Камолиддини Биноиро ёдовар шавам, ки гуфта:

Илм агар бо амал

**нагардад ёр,
Ҳеч чизе зи илм чашм мадор,**

Набояд фаромӯш сохт, ки Шумо ҳарчанд як марҳилаи муҳими роҳи касбомӯзиро паси сар намуда бошед ҳам, марҳилаи асосӣ – яъне дар амал татбиқ намудани донишҳои азбарнамуда, ҳанӯз дар пеш аст. Барои ин бошад, боз ҳам талошу заҳматҳои таҷрибаомӯзӣ, азхудкунии таҷрибаи бойи ҳамкасбони калонсол ва сазовор гаштан ба боварии ҳазорҳо нафар дардмандону ниёзмандон, ки ба ақлу заковат ва донишу хиради шумо эҳтиёҷ доранд, ҳанӯз дар пеш аст.

Дар хотир бояд дошт, ки касби табибӣ ба соҳиби асили худ сарбаландҳои зиёдеро насиб гардонад ҳам, масъулияти зиёдеро бо худ дорад. Беҳуда ҳам нест, ки мо табибон мисли муҳофизони марзубуми Ватан пеш аз ба касби худ шурӯъ намудан савганди садоқат ба касбро ёд мекунем. Боварӣ дорам, ки ҳар яки шумо масъулияти ин савгандро ба хуби ҳис намуда, ҳангоми иҷрои вазифаи фахрии хеш як лаҳза ҳам онро аз хотир намебароред. Танҳо дар ҳакин сурат метавонед, ки ба боварии мардум ва ифтихори устодони худ сазовор гашта, номбардорони ҳақиқии Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино гардед.

Мо устодон аз ҳар кадоми шумо ҳакин сарбаландию пирӯзиҳоро умед дорем.

Роҳи сафед, хатмкунандагони азиз!

Имсол **1387 нафар** дастпарварони ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино, ин даргоҳи муқаддаси илмиро хатм намуда сазовори номи пуршарафи табибӣ мегарданд. Ба ин муносибат пагоҳ дар толори Синои донишгоҳ бо иштироки васеи аъзои раёсат, устодон, волидон ва хатмкунандагони донишгоҳ ҷаласаи тантанавӣ баргузор мегардад. (Низ. саҳ 4-5 ва 8-9)

Панди устодон роҳнамои зиндагиамон хоҳанд гашт

Панҷ сол пеш бо ниёту орзуҳои зиёде бори аввал ҳамчун донишҷӯ ба ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино қадам гузошта будам ва ба зӯдӣ эҳсос намудам, ки дар як муҳити бо илму ҳикмат саршор қарор дорам. Вақт мисли дарёи пуртуғён ҷористу ҷорист. Имрӯз ҳатто боварам намеояд, ки хатмкунандааму 5 соли умри ҷавонии хешро беҳуда сарф накарда, дар ин даргоҳи ояндасоз ба касби илму ҳунар бахшидаам. Орзуи деринаи ман ҷомаи амал пӯшид. Худро имрӯз хушбахт меҳисобам, хушбахт аз он, ки дар қатори беҳтарин хатмкунандагон ба гирифтани «Дипломи аъло» сазовор гаштам.

Лаҳзаҳои донишҷӯӣ ба мисли хазинаи бебаҳо дар хотираҳо, дар ёдҳо нақш хоҳанд баст. Дар ин даргоҳи илму ҳунар ману ҳамсабақонам бо бисёр устодони варзида аз наздик шиносӣ пайдо намуда, аз онҳо сирру асрори касбӣ омӯхтем. Панду насиҳатҳои падаронаи устодон ба таври абадӣ роҳнамои қору зиндагиамон хоҳанд гашт. Кӯшиш менамоем, ки ҳар кадоми онҳоро дар як гӯшаи қалби пурҷӯши ҷавониямон ҷой дода, барои халқу ватани хеш хизмати софдилонаи худро дарег надорем.

Аз фурсат истифода бурда ба ректори донишгоҳ, муҳтарам М.Қ.Гулзода, декани факултет, С.С.Субҳонов, муовини декан Р.С.Аминов ва ҳамаи устодонам аз самими дил сипос меғӯям. Бигузор Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон бо кулли кормандонаш ҳамеша ҷовидон бимонанд. Падруд, донишгоҳи азиз, хонаи умеду орзуҳои ҷавонии ман!

Ҳадиса Турсунова,
хатмкунанда

ҶАМКОРӢ БО LMU

14-15-уми майи соли ҷорӣ профессори клиникаи наздидонишгоҳии донишгоҳи Мюнхени Олмон доктор Klaus G. Parhofer ба ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ташриф овард. Ӯ бо иштирокчиёни лоиҳаи муштараки «Диабети гестатсионӣ дар байни занони ҳомиладорони Осиёи Марказӣ» машварат ораста, сипас оид ба «Диабети гестатсионӣ» бо маърузаи илмӣ баромад намуд. Хотирасон бояд қард, ки лоиҳаи муштараки «GESDICA» – «Диабети гестатсионӣ дар байни занони ҳомиладорони Осиёи Марказӣ аз он ҷумла Чумхурии Тоҷикистон» аз

соли 2015 якҷоя Донишгоҳи Мюнхен ба номи Людвиг Максимилиан (Бавария, Олмон) ва Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абӯалӣ ибни Сино (Тоҷики-

стон) бо дастгирии Вазорати федералии илм ва маорифи Олмон амалӣ шуда истодааст.

**Шуъбаи робитаҳои
байналмилалӣ**

ДАР РЎЗИ ЧАВОНОН БЕҲТАРИНҲО ҚАДРДОНЇ ГАШТАНД

Тибқи нақшаи кори шуъбаи кор бо чавонон дар якҷоягӣ бо раёсати донишгоҳ Ҳамасола дар ҳафтаи сеюми моҳи май дар донишгоҳ «Рӯзи чавонони Тоҷикистон» ҷашн гирифта мешавад. Бо ин мақсад рӯзи 22-уми май дар толори «Сино» бо иштироки намояндаи Кумитаи кор бо чавонон ва вазирани назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Саодат Холмирзоева, аъзои раёсат, омӯзгорон ва донишҷӯён чорабинии умумидонишгоҳӣ таҳти унвони «Як рӯзи чавонӣ» баргузор карда шуд.

Дар аввал мудирӣ шуъбаи кор бо чавонон Шарифов Қ.О. аз қорҳои иҷро шуда ва нақшаи дурнамои шуъбаи кор бо чавонон ҳисоботи мухтасар пешниҳоди ҳозирин гардонд. Дар ҳамаи росто муовини ректор оид ба таълим донишгоҳ д.и.т., профессор Ибодов С.Т. чавонони донишгоҳро бо ин рӯзи саидашон табрик намуда, оид ба муҳимтарин нуқтаҳои Паёми Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои Миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбат ба чавонон ибрози андеша намуданд ва аз номи ректори донишгоҳ муҳтарам Гулзода Маҳмадшоҳ Қурбоналӣ гуфта чавонону фаълони донишгоҳро муборакбод намуданд.

Мавриди зикр аст, ки тибқи фармони ректори донишгоҳ ғолибони озмунҳо, мусобиқаҳои гуногуни варзишӣ ва фаълони донишгоҳ бо ифтихорнома ва мукофотпулҳо ҷавамаанд карда шуданд. Аз ҷумла:

I. Омӯзгорон ва муҳассилини зерин барои ишғол намудани

ҷойҳои ифтихорӣ дар озмунҳои дохилдонишгоҳӣ ба тариқи зайл сарфароз гардонда шуданд:

1. Миҷғонаи Шухратзода-омӯзгори кафедраи кимияи фармасевтӣ ва захрашносӣ барои ғолибият дар озмунҳои «Беҳтарин омӯзгори чавони соли 2018» бо Ифтихорнома ва маблағи 800 сомонӣ;
2. Абдурахмонов Зеваршоҳ-омӯзгори кафедраи фанҳои ҷомеашиносӣ барои ғолибият дар озмунҳои «Куратори беҳтарини соли 2018» бо ифтихорнома ва маблағи 800 сомонӣ;
3. Назирбоев Қаҳрамон-ассистенти кафедраи бемориҳои қарроҳии №1 барои ғолибият дар озмунҳои «Ихтирокори чавони соли 2018» бо ифтихорнома ва маблағи 600 сомонӣ;
4. Одилова Фарзона-докторанти PhD-и кафедраи оториноларингология барои ғолибият дар озмунҳои «Беҳтарин олимӣ чавони соли 2018» бо ифтихорнома ва маблағи 600 сомонӣ;
5. Нуралӣ Кароматулло- донишҷӯи курси 4-уми факултети НТЧ барои ғолибият дар озмунҳои «Донишҷӯи соли 2018» бо ифтихорнома ва маблағи 300 сомонӣ;
6. Саломатова Нуқра - донишҷӯи курси 4-уми факултети тиббӣ Ғолиби озмунҳои «Беҳтарин донишҷӯ-хунарманди соли 2018» (бо маблағи 300 сомонӣ)
7. Маҳфили «Муҳоҳисон»-и шуъбаи кор бо чавонони донишгоҳ барои ғолибият дар озмунҳои «Маҳфили беҳтарини соли 2018» дар самти фарҳанги сиёсӣ бо сипоснома;
8. Маҳфили «Ёри аввалини тиббӣ»-и шуъбаи кор бо чавонони донишгоҳ барои ғолибият дар озмунҳои «Маҳфили беҳтарини соли 2018» дар самти муолиҷавӣ бо сипоснома;
9. Маҳфили «Дӯстдорони китоб»-и факултети НТЧ барои ғолибият дар озмунҳои «Маҳфили беҳтарини соли 2018» дар самти тарғиби китоб бо сипоснома;
10. Давлатов Баҳриддин-ассистенти кафедраи анестезиология ва реаниматология барои мақолаи беҳтарин оид ба «Соли рушди сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ», дар мавзӯи «Хунарҳои мардумӣ-ифодагари фарҳангу тамаддун» бо ифтихорнома;
11. Ёров Саъдуддин- донишҷӯи курси 2, факултети стоматологӣ барои

- мақолаи беҳтарин оид ба «Соли рушди сайёҳӣ ва хунарҳои мардумӣ» дар мавзӯи «Тоҷикистон-мавзеи дилфириби сайёҳӣ» бо ифтихорнома;
12. Хурматова Рӯхсора- омӯзгори чавони кафедраи биологияи тиббӣ бо асосҳои генетика барои мақолаи беҳтарин оид ба Даҳсолаи байналмилалӣ амал «Об барои рушди устувор, соли 2018-2028» дар мавзӯи «Об барои рушди устувор» бо ифтихорнома;
13. Худоери Мӯсо-донишҷӯи курси

- 4, факултети тиббӣ
7. Олимов Сомон – донишҷӯи курси 2, факултети тиббӣ
8. Ғуломов Солеҳа – донишҷӯи курси 5, факултети тиббӣ,
9. Исмоили Убайдулло – донишҷӯи курсиб, факултетитиббӣ
10. Боҳирова Нозанин – донишҷӯи курси 4, факултетитиббӣ
11. Холматов Далер – донишҷӯи курси 6, факултети тиббӣ
12. Заҳуров Сарафроз – донишҷӯи курси 6, факултети тиббӣ
13. Мамадҷонов Пайрав – донишҷӯи курси 4, факултети НТЧ
14. Алиев Зафар – донишҷӯи курси 3, гуруҳи 3, факултети педиатрӣ
15. Гулова Ганҷина – донишҷӯи курси 4, факултети тиббӣ
16. Рамонқулова Гулрафтор– донишҷӯи курси 4, факултети тиббӣ
17. Ҳусейнова Ширинмоҳ – донишҷӯи курси 5, факултети тиббӣ
18. Мамадаминово Осим– донишҷӯи курси 6, факултети НТЧ
19. Абдуллоева Мухаррамой-донишҷӯи курси 3, факултетитиббӣ,
20. Аҳмадзода Марҷона-донишҷӯи курси 5, факултетитиббӣ,
21. Аҳмадзода Сӯхбатullo-донишҷӯи курси 4, факултети тиббӣ,
22. Асубекова Айғаниш-донишҷӯи курси 1, факултети тиббӣ,
23. Дарёев Бузургмеҳр-донишҷӯи курси 5, факултети тиббӣ,
24. Ёров Умедҷон-донишҷӯи курси 1, факултети фармасевтӣ,
25. Кавита Равот – донишҷӯи курси 5, факултети тиббӣ,
26. Каримова Манижа- донишҷӯи курси 2-юми факултети тиббӣ;
27. Кишан Сонӣ- донишҷӯи курси 3, факултети тиббӣ,
28. Мирзоева Моҳзода-донишҷӯи курси 5, факултетитиббӣ,
29. Ҳоҷиева Робия-донишҷӯи курси 5, факултети тиббӣ,
30. Раҳимӣ Бекан-донишҷӯи курси 1, факултети тиббӣ,
31. Раҳимова Санавбар-донишҷӯи курси 2, факултети тиббӣ
32. Раҷабова Юля-донишҷӯи курси 1, факултети стоматологӣ,
33. Саидова Фараҳноз-донишҷӯи курси 5, факултети тиббӣ,
34. Холиқова Фарзона-донишҷӯи курси 5, факултети тиббӣ,
35. Холов Сирочиддин-донишҷӯи курси 5, факултети тиббӣ,
36. Худойбердиева Арафат-донишҷӯи курси 1, факултети тиббӣ,
37. Чӯраева Дилноза-донишҷӯи курси 2, факултети тиббӣ

III. Донишҷӯёни зерин барои ишғоли ҷойҳои ифтихорӣ дар Олимпиадаи V-уми ҷумҳуриявии донишҷӯён барои дарёфти «Ҷоми Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо Ифтихорнома ва маблағи 300 сомонӣ сарфароз гардонда шуданд:

1. Боева Дилноза-донишҷӯи курси 3-юми факултети тиббӣ (ҷои1- ум аз фанни фалсафа);
 2. Зиёев Рамазон- донишҷӯи курси 2-юми факултети тиббӣ (ҷои 2- ум аз фанни химия);
 3. Қосимов Мансур- донишҷӯи курси 4-уми факултети тиббӣ(ҷои 3 - юм аз фанни биология);
- IV. Роҳбарони ғолибони Олимпиадаи V-уми ҷумҳуриявии донишҷӯён барои дарёфти «Ҷоми Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон» бо Ифтихорнома ва маблағи 500 сомонӣ сарфароз гардонда шуданд:**
1. Дотсенти кафедраи фанҳои ҷомеашиносӣ-н.и.ф., дотсент

- Азимова М.М.
2. Мудирӣ кафедраи химияи биорганӣ, н.и.х., дотсент Файзилов И.У.
3. Мудирӣ кафедраи биология бо асосҳои генетика, н.и.б., дотсент Холбеғов М.Ё.

V. Донишҷӯёни зерин барои ғолибият дар мусобиқаҳои варзишӣ байналмилалӣ ҳамчун «Беҳтарин варзишгарони соли 2018» бо Ифтихорнома ва маблағи 500 сомонӣ қадриносии карда шуданд:

1. Шамсуддинов Мухробон-донишҷӯи курси 6-уми факултети тиббӣ;
 2. Зарипов Сӯхробҷон- донишҷӯи курси 2-юми факултети стоматологӣ.
- VI. Донишҷӯёни зерин барои ишғол намудани ҷойҳои ифтихорӣ дар мусобиқаи «Гуштини миллӣ»-байни донишҷӯёни донишгоҳ бо Ифтихорнома ва мукофотпулӣ ба тариқи зайл сарфароз гардонда шуданд:**
1. Турдиев Аминҷон - донишҷӯи факултети тиббӣ барои ишғол намудани ҷойи аввал дар вази 60кг (300сомонӣ)
 2. Иқромов Азизулло - курси 4, факултети тиббӣ, барои ишғол намудани ҷойи аввал дар вази 80 кг (300сомонӣ)
 3. Салимов Исмоил - курси 1, факултетитиббӣ. барои ишғол намудани ҷойи аввал дар вази 80 кг (300сомонӣ)
 4. Давлатзода Салим – курси 2, факултети стоматологӣ, барои ишғол намудани ҷойи аввал дар вази аз 85 кг боло (300сомонӣ)
 5. Бозоров Ориф - курси 2, факултети тиббӣ барои ишғол намудани ҷойи

- дуюм дар вази 60кг (200сомонӣ)
 6. Қурбонов Саиднуриддин - курси 2, факултети тиббӣ барои ишғол намудани ҷойи дуюм дар вази 70кг (200сомонӣ)
 7. Сӯхайли Сӯхроб - курси 5, факултети тиббӣ барои ишғол намудани ҷойи дуюм дар вази 85кг (200сомонӣ)
 8. Ҳомидов Сафодуддин - курси 2, факултети тиббӣ барои ишғол намудани ҷойи сеюм дар вази 70кг (100сомонӣ)
 9. Ҳақимов Далер - курси 2, факултети стоматологӣ барои ишғол намудани ҷойи сеюм дар вази 70кг (100сомонӣ)
 10. Саидзода Шаҳбоз - курси 1, факултети тиббӣ барои ишғол намудани ҷойи сеюм дар вази 80кг (100сомонӣ)
 11. Боқиев Муҳаммадсанҷар - курси 2, факултети тиббӣ барои ишғол намудани ҷойи сеюм дар вази 85кг (100сомонӣ)
- VII. Ғолибони мусобиқаи футбол барои дарёфти «Ҷоми Ректор»**

бо Ифтихорнома ва мукофоти пулӣ ба тариқи зайл сарфароз гардонда шуданд:

1. Дасти футболбозони курси 3-юми факултети тиббӣ барои ишғоли ҷойи аввал- 3000 сомонӣ;
2. Дасти футболбозони интерна-ординаторҳо барои ишғоли ҷойи дуюм-2000 сомонӣ;
3. Дасти футболбозони курси 2-юми факултети тиббӣ барои ишғоли ҷойи сеюм-1000 сомонӣ.

VIII. Кафедраҳои зерин бо Сипосномаи ректори донишгоҳ қадр карда шуданд:

1. Кафедраи асабинишӣ бо асосҳои ирсияти тиббӣ барои беҳтарин қорҳои тарғиботӣ ва фаҳмондадиҳӣ нисбати «Қонуни танзими анъана ва ҷашну маросимҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»;
2. Кафедраи таълими асосҳои бемориҳои кӯдакона барои ороишоти беҳтарин.

IX. Кормандони зерини донишгоҳ барои меҳнати софдилона ва фаълони пурсамар бо Сипосномаи ректори донишгоҳ сарфароз гардонда шуданд:

1. Файзов Э.М. – сардорӣ шуъбаи тарбия ва фарҳанг
2. Мансуров Ҳ.Н. – муовини декани факултети НТЧ
3. Аминов Р.С. – муовини декани факултети стоматологӣ,
4. Бурҳонов З.У.–муовини декани факултети тиббӣ оид ба қорҳои тарбиявӣ,
5. Гулмаҳмадова Г.Г. – муовини декани факултети фармасевтӣ,
6. Иргашева Ҷ.З.–муовини декан оид ба донишҷӯёни тиббӣ Квотаи Президентӣ тахсилкунанда,
7. Пулдода С. – комендантӣ хобгоҳи №6,
8. Раҳимова Д.С. – муовини декани факултети тиббӣ,
9. Саидов И.С. – раиси КИҚД,
10. Умаров Комрон – орошгари сомона,
11. Мазиёев М.Г. – муҳаррири нашрияи «Ворисони Сино»,
12. Шарифов Қ.О. – сардори шуъбаи кор бо чавонон,

X. Донишҷӯёни зерин барои иштироки фаълони дар қорҳои ҷамъияти донишгоҳ бо Ифтихорнома қадриносии карда шуданд:

1. Сафаров Сиёвӯш- донишҷӯи курси 4-уми факултети фармасевтӣ
 2. Ҳамдамов Аҳлиддин- донишҷӯи курси 2-юми факултети НТЧ;
 3. Абдулфайзов Амонулло- донишҷӯи курси 4, факултети тиббӣ
 4. Гурезова Ҷаннат- донишҷӯи курси 1, факултети фармасевтӣ,
 5. Ёқуб Раҷа Хан-донишҷӯи курси 3, факултетитиббӣ,
 6. Зиёева Ганҷина-донишҷӯи курси 1, факултети педиатрӣ,
 7. Қунғуротова Сабоҳат-донишҷӯи курси 1, факултети стоматологӣ,
 8. Файзуллоева Сайёҳат-донишҷӯи курси 1, факултети НТЧ,
 9. Шарифова Гулшан- донишҷӯи курси 1, факултети тиббӣ,
 10. Шоҳинова Лайло- донишҷӯи курси 1, факултети тиббӣ.
- Дар анҷоми чорабинӣ барномаи фарҳангӣ-фароғатии омода намудани дасти ҷавакорони «Шифо»-и донишгоҳ пешкаши ҳозирин гардонда шуд. Чорабинии Рӯзи чавонон хеле хотирмон ва шавқовар гузашт.

Шукр гӯй, неъматат афзун шавад...

(Илҳом аз мулоқоти Пешвои миллат бо намояндагони ҷомеаи кишвар)

Баъди мулоқоти Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Эмомалӣ Раҳмон, ки бо масъулини мақомоти марказӣ ва маҳалии ҳокимияти давлатӣ, намояндагони фаъоли соҳаҳои иҷтимоӣ, олимони дин, ки рӯзи 12.05.2017 баргузор гардид, сарватманде барои ёфтани оилаи камбағал ва додани закоти молаш ба бозори мардикорон омад.

Ҳангоми дар назди мардикорон манъ намудани мошин қариб буд, ки мардикорон дарҳои мошинашро бикананд.

Мард зиракиро аз даст навода гуфт: Ман пули бисёр надорам, вале корафтадам, ҳамагӣ бист сомонӣ дорам, агар касе дар хонаи ман бо ин маблағ як рӯз кор кунад, марҳамат ба мошин савор шавад. Ҳама аз назди мошин дӯр шуданд, марди миёнсоле аз ҷой бархесту охи сарде кашида ба мошин савор шуд. Сарватманд аз ӯ пурсид: оё ту бо бист сомонӣ як рӯз дар хонаи ман кор мекуни?

Мард бо сари хам чавоб дод:

-Бародар, ҳеч набошад ҳам, бегоҳӣ барои фарзандонам чор нон мебарам, мо иҷоранишнем, шаш фарзанд дорам, - гуфта аз алам дигар суханашро давом дода натавонист.

Хайр ҳеч гап не, кор ме-

кунӣ? рафтем, гуфта мошинро ба ҳаракат даровард сарватманд. Ҳангоми аз минтақаи 82 ба маҳалаи 103 расидан сарватманд мошинро боздошт ва ба мардикор 20 сомонии ваъдагиро дод, аммо мардикор пулро нагирифт, ки холо корро буд накардаам.

Сарватманд гуфт: Шумо кори маро буд кардед, он чи мехостам ба максдадам расидам, ин ҳаққи ҳалоли шумост, ана инаш закоти моли ман ва халтаи пулро ки 25000 сомонӣ буд аз кисааш бароварда ба дастӣ ӯ дод.

Мард хайрон шуду пурсид: Шумо ҳам аз шукронагӯй манфиате дидаед?

Сарватманд гуфт: Бале, пеш аз саршавии барномаи «Ахбор», ман аз шунидани калимаҳои шукрона, ки аз забони ширину гуворои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Эмомалӣ Раҳмон садо медихад, ашки шодӣ мерезам ва ҳамеша аз он шукргузорам, ки миллати мо сарвари арзандае ба худ ёфт, ки моро аз вартаи ҳалокат раҳой бахшид.

Мардикор гуфт: Рост ме-гӯй, вақте мешунидам, ки дар давлати Ливия аскарӣ қаторӣ 1000 доллар, ҳамшираи тиббӣ 2000 доллар мегирифт ва мардум ҳаёти осоишта дошт, ҳаёл мекардам ҳама кори зиндагиро пулу мол ҳал мекунад, аммо

ҳамагон шохиди он будем, ки аз ношукрӣ ва бепарвой ин мардум ба ҷӣ авҳол гирифта шуд.

Солҳои 1990-1992 ношукрии мо низ бар намаки умр зиёд буд ва шукронаи он ки ақли солим бар нафси золим ғолиб баромаду ватани мо ҳам тинчу ором шуд. Имрӯз ҳама мардум зиндагии хубу осоиштае дорад.

Сарватманд пурсид: Чаро ту мардикорӣ мекуни?

Мардикор бо охи пурсӯз нақл кард: Замоне ман ҳам сарватманд будам. Ҳамсоҷам аз ман барои хонадор намудани фарзандаш 6000 доллар қарз гирифт. Азбаски камбағал буд, қарзамро баргардонида натавонист. Боигарии ман рӯз то рӯз зиёд мешуд, аммо ман сола се маротиба қарзамро талаб менамудам.

Бо насихати дустинам, рӯзе моламо шумурдам, ки закоташ аз 6000 доллар зиёд шудааст. Ман шаш ҳазор долларро гирифта, ба хонаи ҳамсоҷ рафта дидам, ки зиндагии нохушу кашшоке дорад, аммо бо умеди он пулам ба худам монад ва қарзи ҳамсоҷа ҳисобӣ шавад, пулро ба ӯ додам гуфтаам, ки ин закоти моли ман. Хурсандии зану фарзандонашро ҳаду канор набуд, чунки як фарзандаш бемор ва иди Рамзон наздик буд.

Ман лаҳзае бо эшон сухбат намуда қарзамро талаб қар-

дам, то ки аз ҳамон пули навак додам қарзамро гардонад.

Мард баъди лаҳзаҳои хошуӣ гуфт: Ҳамсоҷа Худованд давлатат зиёдтар шавад, шояд нисфашро гирию нисфи дигарашро то охири сол баргардонам. Мани пулмат беҳабар аз гардиши айём хестаму уролату куб намуда, пуламо гирифта закоташро надодам ва ба ӯ муҳлат додам, ки пулро баргардонад. Бечора ҳамсоҷа хонаашро фурухту пули маро баргардонд ва аз деҳи мо баромада маро дуои бад карда рафт.

«Аз пурбағалӣ агар шикаст ҷоми касе,

Оҳи дили камбағал вале

душвор аст.»

Баъди як сол ман ҳам ба ҳамин авҳол гирифта шудам, даҳ сол аз байн гузашту ман худамро бахшида наметавонам, шабу рӯз тавба намуда бо ҳама неку бади зиндагӣ шукргузори мекунам, аммо афсус.....

Ин буд қиссае аз қиссаи гадои шукргузори ношукр, ки барои ҳар фарди худогоҳ дарси ибрат аст.

Ҷон фидоят гаштаам

Модар, Ватан,

То набинам мурдаеро

бе кафон,

Сулҳовар шоҳи мо бар

миллаташ

Аз хирад дорад вучудаи

пираҳан,

То набинам тифлакери бе

падар,

То назардад миллати мо дар

ба дар,

Баҳри ободӣ намояд ӯ талош

3-ин сабаб бедорхоб аст ин

қадар.

Мезанад худро ба ҳар сӯи

чаҳон,

То баҳор орад ба ҷои ҳар

ҳазон,

Мезанад гап бо забони

тоҷикӣ

Шаҳд дорад дар ниҳодаи ин

забон.

Сарҳади тоҷик агарчи кучак

аст,

Бо каломии хеш бигрифта

чаҳон.

Миллате гар бо силаҳ зӯри

кунад,

Миллати моро силаҳ бошад

забон.

Мо бояд аз ин сулҳу ваҳдат, осмони софу беғубор, неъматҳои фаровоне, ки Худованд бароямон арзонӣ доштааст, ҳамеша шукргузор бошем. Зеро бузургон фармуанд:

Шукр гӯй неъматат афзун шавад,

В-ар нагӯй аз кафат беруи шавад

Саидшоҳ Таибов,

директори МТК

«Стоматология»-и

ДДТТ ба номи Абӯалӣ

ибни Сино

Использование гармалы в народной и современной медицине

Ишанкулова Б.А., Урунова М.В., Насруллоева М.Х.
Кафедра фармакологии ТГМУ им. Абуали ибни Сино

Гармала обыкновенная- *Reganium harmala L.* (могильник, адраспан, белобок, бибики, гармань, дикая рута, степная рута, испанд, сипанд, хазориспанд, хазораспанд, истрик) - многолетнее травянистое растение с сильным специфическим запахом.

В народной медицине гармалу в виде настоев, отваров и экстракт травы используют как обезболивающее, сахароснижающее, противовоспалительное, гипотермическое, стимулирующее, противоглистное, антисептическое, потогонное и мочегонное средства.

Чай из гармалы используют при кори, сифилисе, заболеваниях почек, для полоскания полости рта при болезнях десен.

Алкалоид гармин, содержащийся в растении, возбуждающе действует на

двигательные центры коры головного мозга (подобно камфоре) и оказывает возбуждающее действие на центральную нервную систему, понижает кровяное давление, учащает дыхание, расслабляет мускулатуру кишечника, матки, сердца и расширяет периферические сосуды. Но, в больших дозах может вызвать судороги.

Гармалу обыкновенную

успешно используют и в современной медицине, соблюдая точные дозировки. В 20-е годы при недостатке лекарств ею окуривали холерные и чумные бараки.

Врачи рекомендуют магистральную пропись в виде настоя, отвара как противовоспалительное, жаропонижающее, стимулирующее, мочегонное, потогонное, ин-

сектицидное, противоглист-

ное средство. В качестве настоев и отваров применяется внутрь при простуде, малярии, лихорадке, при заболеваниях желудочно-кишечного тракта, а ванны из травы – при ревматизме, при чесотке и других кожных болезнях. Кроме того, рекомендуется купание детей с аллергическим диатезом в ваннах из настоя гармалы. Отвар травы применяют внутрь при неврастении, эпилепсии, а в виде полоскания применяют при болезнях десен. Отваром семян лечат астму и применяют как мочегонное и потогонное средство. В медицинской практике гармин применяется при паркинсонизме и дрожательном параличе.

Алкалоид гармалы в виде пеганина гидрохлорида применяют для лечения миопатии, миастении, как слабительное средство, над-

земные части растения применяют для лечения кожных заболеваний, при подагре и воспалительных процессах в суставах.

В аптечной сети имеются изготовленные в заводских условиях брикетированные цилиндрические капсулы, применяемые в виде дыма. Дым оказывает антисептическое, инсектицидное действие и имеет профилактическое значение в период эпидемии гриппа.

Есть конечно, рациональная сторона окуривания, но существует еще и мистическая. В гармале видят первейшее и эффективнейшее средство от сглаза, особенно детей, в таком качестве рекомендуют её иметь в комнате в виде пучка, повешенного на правой стороне дверного косяка внутри комнаты.

ПАДРУД, ДОНИШГОҲИ АЗИЗ,

Инак, боз як гурӯҳи калони дастпарварони донишгоҳамон баъди часпу талошҳои зиёди донишомӯзӣ, паси сар намудани ташвишу тараддудҳо ва талху шириниҳои даврони донишҷӯӣ ҳамчун хатмкардагони таълимгоҳи олиии тиббии ҷумҳурӣ ба хизмати халқу Ватан сафарбар мегарданд. Эшонро бо ин

Донишу малакаи азхудкарда ба мо кӯмак хоҳад расонд

Таҳсил дар донишгоҳ яке аз лаҳзаҳои бехтарини ҳаёт ба шумор меравад. Дар тӯли 5 соли таҳсил дар ин макони илму маърифат ба комёбиҳои назаррас ноил гашта, дӯстони зиёде пайдо намудам. Дар давоми таҳсил дар донишгоҳ мо бештар кӯшиш мекардем ба якдигар кӯмак расонем, зинаҳои донишро бо дастгирии ҳамчонибаи дӯстону омӯзгорон пушти сар намудем. Акнун имрӯз барои мо ҳаёти ширини донишҷӯӣ ба охир расид. Ман ҳатто тасаввур намекардам, ки солҳо ин қадар тез мегузаранд. Дар ҳаёлам дирӯз пушти миз нишаста будаму имрӯз бошад онро хатм менамоям. ДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино барои мо табибони оянда «Alma mater» ба шумор меравад. Бо кӯшишу талошҳои зиёд ва дастгириҳои устодону декани факултет Субхо-

нов С.С ман сазовори «дипломи аъло» гаштам. Ин бароям ҳам ифтихору ҳам масъулият аст. Махз дониш ва малакае, ки аз инҷо омӯхтем, барои мавқеи худро дар зиндагӣ соҳиб шудан кӯмак мерасонад. Аз фурсат истифода бурда, дар хотимаи сухани худ ба ҳамаи устодон, ба декани факулта ва раёсати донишгоҳ миннатдорӣ намуда, барояшон саломативу сарсабзӣ ва муваффақиятҳои нав ба навро таманно менамоям.

**Муҳаммад Тӯйчиев,
хатмкунандаи факултаи
стоматологӣ**

В студенческие годы рождается самая крепкая дружба

«Окончание университета – большой праздник для нас». Пять лет назад я даже не мог представить, насколько изменится моя жизнь, насколько увлечет меня профессия врача.

Любовь к ТГМУ у студентов непреходяща. И не только потому, что студенческие годы – один из важнейших жизненных этапов с точки зрения образования. Университет дает нечто большее – ощущение душевного комфорта, которое заставляет студентов скучать по ТГМУ.

Учеба в университете останется одной из ярких страниц в нашей жизни. Мы приехали в этот вуз из разных уголков страны и нашли здесь много друзей. Говорят, что именно в студенческие годы рождается самая крепкая дружба. Мы вместе учились преодолевать трудности, помогали друг другу советом и делом, развивались и становились лучше. Мы овладели одной из самых гуманных профессий и теперь готовы сделать свой вклад в процветание и развитие общества.

Хочу выразить слова благодарности всем преподавателям ТГМУ за их высокий профессионализм, доброжелательность, терпение, готовность отвечать на любые вопросы

своих студентов. Надеюсь, что Ваш многолетний опыт и искренняя преданность своему делу послужат дальнейшему развитию духовного и интеллектуального уровня новых студентов.

Ваша работа – это пример энтузиазма и самоотдачи! Вы – способны зарядить положительным настроем на достижение наилучших результатов и делаете это профессионально и искусно! Огромное спасибо за Ваш труд!

А еще хочу обратиться к новым студентам нашего университета. РЕБЯТА, вам очень повезло, что вы учитесь у талантливых, умных и добрых людей. Цените их труд, берегите их, не скупитесь на добрые слова и поступки. Вы выбрали достойное учебное заведение, удачи вам в вашем профессиональном становлении!

**Парвиз Восидов,
выпускник стом. фака**

ТГМУ – наш моральный дом!!!

Таджикский государственный медицинский университет стал для меня местом, где я нашел верных друзей; стал больше ценить искренность, честность, поддержку. Случалось, что я было неуверен в своих силах, но рядом были друзья, которые во мне даже не сомневались, а это так здорово, когда в тебя верят! И друзьями для меня стали не только мои однокурсники, но и преподаватели, деканы. До поступления я думал, что в ВУЗ-е преподаватели и студенты – это два разных мира, но убедился в обратном уже на первой сессии. Университет дает нам не только знания по разным наукам – он формирует в нас личность, прививает ответственность. Обучение в университете – это жизнь в особом мире, мире в котором каждый день наполнен новыми впечатлениями, открытиями, общением с умными интересными людьми. Даже сейчас, когда получен долгожданный диплом, я всё равно чувствую себя частичкой университетской жизни. Начались наши занятия, в процессе которых я познакомился со многими людьми, о каждом из которых я могу сказать много хорошего.

Отдельную благодарность хочется выразить нашему заботливому и внимательному к жизни студентов Уважаемому ректору, д.м.н., профессору Гулзоде Махмадшоҳ Курбонали – и сказать, что это мой дом, в котором живет наша большая дружная семья. Нашему декану Саидзоде Бахромиддину Икрому, всегда интересуется

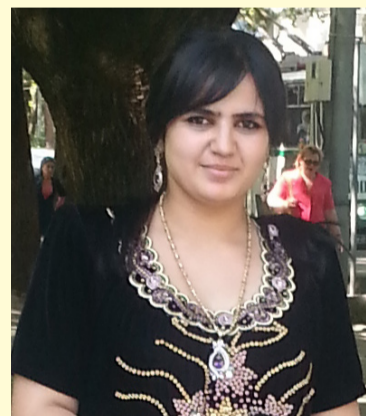
нашей учебной, проблемами; зам. деканам Мансурову Хусену Нурсратовичу и Комилу Исмоилу Шариповичу за их труд в организационной деятельности, который студенты не всегда замечают. По окончании университета я могу с чистой совестью сказать, что в моей душе останется много светлых и теплых воспоминаний об университете. И пусть немного грустно заканчивать Вуз, но впереди у нас достаточно интересный и долгий путь. Мы должны всегда идти только вперед, расти, развиваться, чтобы с честью носить имя ВРАЧА.

**СПАСИБО ВАМ НАШИ УЧИТЕЛЯ!
НАШИ ПЕРВЫЕ РОДИТЕЛИ!**

А всем студентам побольше усидчивости, терпения и удачи в учебе.

**С уважением и огромной
благодарностью выпускник
факультета Общественного
здравоохранения
Мамадаминов Осимжон**

Донишгоҳ ба мо ҳаётро омӯзонд

Шукронаи беҳад дорам, ки имрӯз дар қатори хатмкунандагони чунин донишгоҳи маълуму машҳур будан насибам гардидааст. Шукрона мекунам, ки имрӯз ман дар сафи ҷавонони хушбахте ҳастам, ки донишгоҳро бо «Дипломи аъло» хатм менамоянд. Ин бароям ҳам ифтихор аст ҳам масъулият. Зеро дар оянда дар симои мо ба донишгоҳ ва тамоми омӯзгорони он баҳо ҳақанд дод.

Шаш сол қабл чун мактаби миёнаро хатм кардам, гумон доштам, ки ба мисли мактаб ягон даргоҳе бароям муқаддас нахоҳад гашт. Аммо чун ба донишгоҳ қардам гузоштам, чун меҳрубониҳои устодону кормандонро дидам, дар давоми шаш сол ҳар як гӯшаи донишгоҳ, ҳар утоқи дарсии он, ҳар устодаш ва ҳар варақи китоби

дарсии устодонаш бароям муқаддас гардиданд. Агар мактаб ба мо хондану навиштан ва дарси адаб дода бошад, донишгоҳ моро ба ҳаёти оянда, ки пур аз шебу фароз ва пастиву баландиҳост, омода месозад. Ҳар ҷавоне, ки дар ин давра ранҷу машаққати зиёде кашида бошад, бешубҳа дар давраҳои минбаъдаи ҳаёт нури маърифат пеши роҳашро ҷовидон мунаввар месозад.

Орзуи шифокор шудан аз синни хурдсолӣ дар дили кучаки ман ҷой гирифта буд. Инак имрӯз ман бо ризогии Худои бузург, дуои падару модари азиям ва кӯшишҳои зиёди устодонам ба ин орзуи деринаи худ расида истодаам ва барои ҳамаи ин шукрона мекунам, шукронаи беҳисоб. Ранҷу захираҳои шабонарӯзии устодони мушфиқу саҳттирамон буд, ки имрӯз мо – як зумра ҷавонони хуштолеъ аз ин даргоҳи муқаддас ҳамчун мутахассони ҷавони соҳаи тиб берун мешавем. Барои ин ба роҳбарияти донишгоҳ, хоса ректори муҳтарам, профессор М.Қ.Гулзода, декани факулта Ҷ.Қ.Муҳаббатов, ҳамаи устодоне, ки тӯли 6 сол ба мо сабақ омӯзондаанд, аз сидқи дил миннатдорӣ изҳор намуда гуфтаниам:

**Шуморо обрӯ бошад ҳамеша,
Баланд аз қуллаҳои кӯҳсорон
Мусаффо бод ҳар рӯзи нақӯтон,
Ба мисли обҳои чашмасорон.**

**Меҳроба Ҷаборова,
хатмкунандаи факултаи тиббӣ**

ТАШАККУР, УСТОДОНИ МУШФИҚ!

воқеаи фараҳбахш аз номи кулли хонандагони рӯзномаи донишгоҳи «Ворисони Сино» табрику таҳният гуфта, дар зер фишурдаи хотироти чанд тан аз бехтарин хатмкунандагони имсолаи донишгоҳро пешкаши шумо мегардонем:

Ба миллат илми тиб чун соя бошад...

Ба ростӣ ман ҳеч гумон надоштам, ки солҳои тиллоии донишҷӯиямон ин қадар зуд моро хайрбод мегӯянд. Вале самараи солҳои рафтари мо танҳо имрӯз ҳаққонӣ баҳузурӣ карда метавонем. Дар ҳақиқат шабҳои беҳобии зиёду рӯзҳои пур аз тақопӯ, талошҳои бобарору бебарор, хандаҳои беолоишу шодифрӯз ва ҷашмони пурнаму рухсораҳои бо оби дидаҳо шустан бисёр ва бисёре доштанд он солҳо, ки бо ҷи осониву мушкилиҳо бебозгашт аз даст рафтанд. Ва имрӯз бо гузашти вақт фикр мекунам, ки таҳсил дар Донишгоҳи тиббӣ бо вучуди ин ҳама душвориҳо бисёр хотираҳои неке бо мо гузошт ва имрӯз пас аз шаш соли талошу заҳматҳои касбомӯзӣ хайрбод гуфтан бо устодони саҳтгиру некбин ва хайрҳои мушкил будааст. Бовар кунед чизе гулӯяро мефишорад ва ман танҳо мегӯям: Хайр, эй даргоҳи муқаддас, ташаккур устодони кадрон! Хоҳиш дорам, ки илова ба ҳама заҳматҳоятон, ки тӯли ин солҳо бароямон дарег надоштед, аз мо розӣ бошед. Гумон мекунам, ки розигии Шумо сафедие дар идомаи роҳамон дар ҷодаи илму касбомӯзӣ хоҳад шуд. Ҳазорон ташаккур!

Навори ёдномаи он солҳо ончунон зуд аз пеши назар мегузаранд, ки ба хондану бозгӯии на ҳамашон осон муваффақ мешавам. Вале медонам, ки мо ҳанӯз ба шоҳроҳи ва сеи касбӣ танҳо қадамҳои аввалинро хоҳем гузошт ва омӯхтану ҷустуҷӯҳои касбӣ боз дар пешанд. Ба қавле роҳи касбомӯзӣ мо ҳанӯз итмом наёфтааст ва умед дорам, ки устодони арҷман-

дам давоми тайношудаи ин роҳ низ маро дастгирӣ хоҳанд намуд.

Аз фурсат истифода бурда, кулли ҳамсабақони худро бо воқеаи муҳим- хатми Донишгоҳи тиббӣ табрик гуфта, барояшон барору комёбии қорӣ, саломати ва тамоми хушиҳои зиндагиро таманно мекунам. Илоҳо, руҳи Синои бузург дар ҷодаи касбу кор мададгарамон бошад. Тайи 6 соли таълимомӯзӣ ин боргоҳи илму хирад дар баробари касб ба мо меҳру самимият, дӯстӣ, муттаҳидӣ, яқдиль ва инсонгариро омӯхт. Дар муттаҳидӣ мо як қувваи бузургро ташкил медихем ва ин нерӯи бузурги зехнии худро ба солимгардонии ҷомеа ва рушди илми тибби тоҷик равона хоҳем кард.

Зеро Синои бузург фармудаанд:
 Чахон бе илми тиб дарбаста бошад,
 Тавоно бе табибаш хаста бошад.
 Ба миллат илми тиб чун поя бошад,
 Маризонро ба сони соя бошад.

**Таманно Маназар,
хатмкунандаи факултаи тиббӣ**

Ифтихор дорам, ки сазовори номи баланди табибӣ гаштам

Барои мо хатмкунандагони Донишгоҳи тиббӣ имрӯз иди ҳақиқист. Зеро баъди талошу кӯшишҳои бисёрсола дар даст дипломи касбӣ ба унвони баланду пурифтихори табибӣ сазовор мегардем.

Вакте хилъати сап-сафеди оҳариро, ки гувоҳи покиву рушноист, ба бар мекуниву пайи дармони дарди дардманде мешаваӣ, то шифо ёфтани ӯ чун мурғи дар қафас дар хеш метапӣ, ҳамроҳи он нафаре, ки дар вучодаш дард галаба кардаасту барои раҳой аз ӯ назди ту мададхоҳӣ омадааст, дардро эҳсос мекуни, зиндагӣ ранги дигар мегирад. Хастае гуро бо шифоёбиаш ташаккуро офарин мегуяд, ки нақутарин лаҳзаҳои ҳаёти табиб аст.

Хушбахтона, имрӯз барои доништалабони илми тиб дар сарзамини зебои мо шароитҳои бехтаре муҳайё мебошанд.

Ворид гардидани таҷхизотҳои техникӣ дар илми тиб, таъсиси маркази озмоишгоҳҳои нав, ҳамкориҳои густурда бо муассисаҳои хориҷӣ ва ба монанди инҳо илми тиб ё худ кори дармонбахширо солҳои охир хеле бехтар кардаанд.

Ман ки шаш сол қабл аз ин бо сад умеду орзу қадами аввалинро ба остонаи Донишгоҳи тиббӣ гузота будам, имрӯз бо дипломи «аъло» онро хатм менамоем. Он ҳама муҳаббату самимият, донишу малакаи касбӣ, ки ин макони пурнуру зиёе ва ходимонаш бароям бахшиданд, арзандаи ҳама гуна васфу дӯстдорист.

Мо хатмкунандагон бо шукргузори аз ин бахти баланд ба Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки ба мо ҷавонон чунин шароитҳои фароҳи донишомӯзиро фароҳам овардаанд, ба ректори донишгоҳ, профессор Маҳмадшоҳ Гулзода ва тамоми омузгорони азизам, ки бо кумаку дастгирии хеш бузургтарин орзуи кӯдакии моро ҷомаи амал пӯшониданд, миннатдорӣ самими хешро изҳор менамоем. То он даме, ки нафас боқист ва равон дар ҷашмаи ҷон ҷорист, бузургҳои ин даргоҳи бузургнашро фаромуш нахоҳам кард.

Дар хотимаи сухани худ ба донишҷӯёне, ки ҳанӯз дар нимароҳи касби хунар қарор доранд, гуфтаниам:

*Нур пошад меҳри дониш дар сари
роҳи шумо,
Раҳ наёбад ҳеч гоҳе гам ба даргоҳи
шумо.*

**Гулизор Пирова, хатмкунандаи
факултаи тиббӣ**

Университет дал мне возможность развить в себе человека как личность

Наука бесконечна, с каждым днём в ней появляются все новые задачи и университетское образование должно возбудить желание внести свою лепту в сокровищницу науки.

Менделеев Д. И.

Я не могла и представить, насколько важным периодом в моей жизни будут студенческие годы. Мой университет — это мой второй дом, ведь здесь я провела большую часть своего времени, занимаясь любимым делом. Приятно осознавать, что я была частичкой этого большого «Кладца знаний».

Наш университет — это не просто место, куда мы приходим учиться, это место, где царит особая атмосфера, здесь и учеба, встречи, конференции и работа, конечно строгие, но справедливые преподаватели, прекрасные и

отзывчивые однокурсники, здесь наша юность.

Университет дал мне возможность развить в себе человека как личность. Получая диплом, я получаю не только бумагу, но и практические и теоретические знания, которыми впредь я буду пользоваться каждый день.

Я благодарна своему университету за новообретенных друзей, за счастливые, полные эмоций и впечатлений дни, за прекрасный преподавательский состав, который вел нас «Peraspera ad astra» (Сквозь тернии к звездам). Преподаватели не только поделились знаниями и опытом, они так же привили любовь к профессии, и показали, насколько важен профессионализм в нашем деле, так как здоровье и эстетика лица находятся в наших руках. Что является большой ответственностью для нас, что немало важно понять.

Дорогие студенты, гордитесь тем, что вы учитесь в таком прекрасном университете, дорожите каждым мгновением, и помните какая большая ответственность лежит на наших с вами плечах! Надеюсь для вас это не просто «блаблабла» и вы прислушаетесь.

В конце хотела бы поблагодарить родителей, которые дали возможность получить высшее образование, помогали, верили и воодушевляли. Так же хотелось бы поблагодарить весь преподавательский состав и администрацию университета.

С уважением, Раъно Масаидова

Орзуям амалӣ гашт

Аввалин маротиба, вақте ки ман ба саҳни донишгоҳ қадам монда, хилъати сафедро ба бар кардам, як ҳиссиёти аҷиб вучудамро фаро гирифт.

Дар ҳақиқат табиб будан шарафи бузургест, ки на ба ҳама муяссар мегардад. Барои ин бошад, пеш аз ҳама омӯхтан ва ба сирру асрори ин касби наҷиб ошно шудан лозим меояд. Хушбахтона донишгоҳи азизамон давоми таҳсил ҷунин шароитро барои мо фароҳам овард. Дар 5 соли хониш ман хотираҳои зиёдро бо худ гирифтаам. Яке аз мақсадҳои асосӣ, ки дар муддати хониш

дар пеш гузоштам, ин хатми муваффақонаи донишгоҳ буд, ки ба ин мақсад расидам. Аз фурсати муносиб истифода бурда меҳоҳам миннатдорӣ худро ба ректори донишгоҳамон, муҳтарам М.Қ. Гулзода, ба декани факулта муҳтарам У.П.Юлдошева, муовини декан Г.Г.Гулмамадова, устодоне, ки аз курси 1 то ҳол дастгириамон намуданду дар баробари сабақи касбӣ панди ҳаётиамон додаанд, баён кунам. Ташаккур, ба ҳамаи Шумо!

**Умеда Амонова,
хатмкунандаи факултети
фарматсевтӣ**

Дифоъ аз миллат, аз арзишҳои миллӣ, аз шухрати осори ниёгон барои ҳар фарде, ки дар ӯ худшиносӣ дар ҳадди заррае сабаздасту тақдири миллату ватан барояш бе тафовут нест, вочиб аст. Ҳар миллату забоне, ки дар рӯи Замин арзи ҳастӣ мекунад, дар нафси худ шариф асту сазовори эҳтиром.

Таърих миллату забонҳое ёд дорад, ки қарневу замоне «сару садо»-ҳои осмонкаф доштанду имрӯз пас гузашти ҳазорон сол номашон аз рӯи замин зудуда шудааст. Вале дар ин майдон миллатҳое, ки барои «зинда мондан» талош карда, бо «марг» панҷа ба панҷа шудаанд, кам нестанд. Мардони майдони ин қавму миллатҳо «дар сари сад дор чон доданд», то нишоне ба насли оянда монда бошанд.

Халқи тоҷик аз ҷумлаи чунин миллати бонангест, ки садсолаҳо барои истиқлолияти забону миллат ба душманони худ ошқору нихон даст ба ғиребон шудааст. Агар масоҳати Тоҷикистони имрӯзаро ба харитаи тоҷикони замони Сомониён муқоиса кунем, «хол»-еро мемонад дар «рухсори ҷонон» ва ин ҳам имрӯз натиҷаи ҳамон талошҳост, ки ҳазорҳо сол идома дорад.

Ба мақсади таҳким бахшидани руҳияи фарҳангӣ, иҷтимоӣ ва ободсозиву бунёдкорӣ тағйир додани номи як зумра шаҳру ноҳия ва маҳалҳо аз ҷониби фарзанди фарзонаи миллат пешниҳод ва аз ҷониби ахли фарҳангу сокинони кишвар ҷонибдорӣ гардид. Пешниҳоди мазкур ба тозагии забони давлатӣ, арҷгузорӣ ба худшиносии миллӣ ва эҳёи мероси гузаштагон мусоидат намуда, дар тарбияи маънавии насли наврас ва ҷавонон саҳми босазое хоҳад гузошт.

Тибқи пешниҳоди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи пешниҳоди Маҷлиси вакилони халқи вилояти Хатлон «Оид ба иваз намудани номи шаҳрҳои Курғонтеппа ва Сарбанд, ноҳияи Бохтар, шаҳраки Восеъ ва деҳаи Курбоншаҳиди ноҳияи Восеъ, деҳаҳои Шота Руставели, Тошхӯча ва Будинободи ноҳияи Ёвони вилояти Хатлон»-ро, ки тахти № 29 аз 20 январи соли 2018 ворид гардида буд, баррасӣ шуд.

Мувофиқи тақлифҳои пешниҳодшуда номи шаҳри Курғонтеппа ба шаҳри Бохтар, шаҳраки Восеи ноҳияи Восеъ ба шаҳраки Хулбук, деҳаи Курбоншаҳиди деҳоти «Гулистон»-и ноҳияи Восеъ ба Меҳробод, деҳаи Шота

Хулбук ёдгории нодири таърихист

Руставелии деҳоти «Ситораи Сурх»-и ноҳияи Ёвон ба деҳаи Саргах, деҳаи Тошоҳури деҳоти ба номи Ҳасан Ҳусейнови ноҳияи Ёвон ба деҳаи Боғдара ва деҳаи Будинободи деҳоти ба номи Гулсара Юсуфоваи ноҳияи Ёвон ба деҳаи Зарриндашт иваз карда шуданд.

Бояд гуфт, ки иваз кардани номи шаҳру деҳот, аз ҷумлаи шаҳраки Восеъ ба Хулбук боварид буда, далели таърихи қадима доштани мулки Хатлонзамин ба ҳисоб меравад.

Хулбук, мувофиқи маълумоти сарчашмаҳои таърихӣ, маълум аст, ки дар водии Сурхоб (Хулбук) дар масофаи 6-8 километр дар баробари якҷанд шаҳрҳои калон, ба мисли Манзаратеппа, Имомали, Кафгархона, Қайнар, Даштилили, Золи Зар ва каме аз он дуртар дар гузаргоҳи дарёи Панҷ шаҳри Сайёд, ҷойгир буда, масоҳаташон аз 65 то 200 гектарро ташкил меод.

Аз маълумоти мазкур бармеояд, ки Хулбук мавзеи таърихист, ки дар қисмати ҷанубии Тоҷикистон ҷойгир шуда, дар таърихи мансуб ба сулолаи Тан, нимаи дууми асри VII ва ибтидои асри VIII, пойтахти Хуттал ё қароргоҳи шоҳони Се-чу-кян ёд мешавад (дар сарчашмаи мазкур мавзеи ҷойгиршавии ин шаҳр ёдрас нашудааст) ё ҳадди аққал дар «Худуд-ул-олам», ки бо қалами муаллифи номаълум тааллуқ до-

раду соли 982 тасниф шудааст, номи ин мавзё бо шаҳрҳои таркиби он Мунк (Ховалинг), Тамлиёт (Тутқавули қуҳна), Паргор (Фархор), Корбанҷ, Андичарак, Рустокбек ва Сикандара (мавқеи имрӯзаи чор шаҳри охири муқарар накарда шудааст) ёд мешавад.

Доир ба ин мавзёи таърихӣ ва ёдгориҳои он донишмандони зиёде, аз ҷумлаи В. А. Варигин, А.П.Колпаков, А.Е. Мачи, В.Р. Чейлитко, А.М.Беленитский ва Б.А.Литвинский таҳқиқотҳо гузаронида оид ба замони мавҷудияти ин макон, мавзеи ҷойгиршавии он ва дигар масоиле, ки бо ин ёдгории таърихӣ робита дорад, маълумот гирд овардаанд.

В. А. Варигин оид ба ҷойгиршавии ин мавзеи таърихӣ таҳқиқот анҷом дода, ба чунин хулоса омадааст, ки: «Аз тамоми музофотҳои Хатлон соҳилҳои дарёи Сурхоб (Хулбук) ва Ахшу (Яхсӯ) ҳам аз лиҳози шароити зист, ҳосилнокии замин ва ҳам аз ҷиҳати муносибатҳои стратегӣ қисматҳои асосӣ ба шумор мерафтанд, зеро дар ин ҷойҳо зичии аҳоли дар атрофи қароргоҳи шоҳони Хатлон – шаҳри Хулбук аз ҳама бештар ба назар мерасид. Як қатор қалъаҳои қуҳнаи вайроншуда аз аҳамияти ин маҳалли зист ҳамчун маркази ягонаи некуаҳволии мардумон, калиди дарҳои кишвар дарак

медоданд. Дар гирду атрофи он мавҷуд будани монеаҳои рафтуо, садҳои душворгузари табиӣ - қўҳу дараҳо, ағбаҳои баланд ва аз ҷануб дарёи пуртуғени Ому кафили дифои Хулбук ва ҳамлаи душманон ва пешгирии иқлими ноустовор ба ҳисоб мерафтанд». Маълум мешавад, ки ин мавзё дар маҳале ҷойгир шудааст, ки аз ҳамлаи душманони ногаҳонӣ дар амон ва дарёи Ому, ки аз ҷануби ин макон гузар мекард, барои некуаҳволӣ ва кишту қор дар ин мавзё мусоидат менамуд.

Маълумотҳо, дар бораи Хулбук ва шаҳрҳои дигари ҳамхӯд ё ҳамсоияи он, ҳанӯз аз сарчашмаҳои таърихиву адабии асрҳои IX-X дар осори Истахрӣ (Хулбук, Мунк, Халовард, Ловаканд, Тамлиёт, Паргар, Андичараг, Русток-бик, Корбанҷ, Сикандара), Муқаддасӣ (Хулбук, Мунк, Халовард, Ловаканд, Тамлиёт, Фаргар, Андичараг, Банк (Бик) Карбанк, Аскандара), Якубӣ (Хулбук, Мунк, Ҳамавард, Ловаканд, Андичараг, Русток-бик, Карбанк), Хурдодбек, Берунӣ (Хулбук, Мунк, Халовард, Тамлиёт, Паргар, Андичараг) ва асарҳои алоҳидаи таърихӣ, ки муаллифнашон маълум нестанд, аз ҷумлаи «Худуд-ул-олам» оид ба Хулбук ва Хутал як зумра маълумотҳо оварда шудаанд. Дар «Худуд-ул-олам» як қатор қалонтарин шаҳрҳои мулки Хуттал

- Хулбук, Мунк (Ховалинг), Тамлиёт (Тутқавули қуҳна), Паргор (Фархор), Корбанҷ, Андичарак, Рустокбек ва Сикандара ишора шудааст ва муаллиф «ҷойи муқимӣ»-и шоҳони ин мулкоро Хулбук доништаанд. Мавзеи ҷойгиршавии Хулбук дар ҳамворӣ будааст: «Тамоми Хутталро қўҳҳо ихота намудаанд. Ҳамаи шаҳрҳо ба ҷуз Хулбук ва Сикандара дар водии ҷойгиранд».

Мавқеи ҷойгиршавии Хулбук ва шаҳрҳои азбайрафтаи Хуттал кайҳо инҷониб мавзӯи мувоҳисаву мунозараи муаррихиюно бостоншинос қарор дорад.

Бозёфтҳои боқимондаи Хулбук ва шаҳрҳои Хуттал дар тасавури бостоншиносон ва ахли илм дари дигареро аз фарҳангу маданият, санъати меъмориву нақшу ниғори асриёнӣ ин халқияту миллат боз намуд. Зиёда аз панҷ ҳазор лавҳаҳои қандакорӣ, аз ҷумлаи лавҳаҳои бутун ё қисман пурра сернақшу ниғордошта дар сақфу девори биноҳо пайдо карда шуданд. Мавзӯи лавҳаҳо асосан наботот, ҳайвонот ва дигар ороишот ташкил медиҳад.

Ҳафрӣҳои расмҳои деворӣ хеле муҳиманд, зеро бархе аз донишмандон бар чунин ақида буданд, ки санъати деворнигорӣ бо омадани ислом дар Осиёи Марказӣ аз байн рафта буд. Бозёфти ҳафрӣҳои қасрҳои Хулбук навиштаҳои Байҳақиро тасдиқ менамояд, ки ӯ дар қасрҳои ғазнавиён, дар Афғонистон, ба мавҷуд будани чунин навъи санъати наққошӣ - деворнигориро ишорат кардааст. Имрӯз бозёфтҳои Хулбук мавҷуд будани деворнигориро дар садҳо ҳазор асриёнӣ навишти Осиёи Марказӣ исбот менамояд, ки далели идомаи аънаҳо ва пойдеории фарҳанги воло мешавад.

Дар бозёфтҳои ҳафрӣҳои Хулбук зарфҳои муҳталифи нуқрагин, шишагӣ ва сафолинӣ низ ба назар мерасанд. Маҷмӯи муҳраҳои шоҳмот аз устухони фил, маҳсулот аз санг бемисл аст.

Нуктаҳои таъкидшуда аз фарҳангу маънавиёти миллат дар раққ медиҳад. Имрӯзҳо ба хоҳири дурномаи устуворияти фарҳангу миллат, забон ва маданияти шаҳрдорӣ омӯختан ва ба ҷаҳониён нишон додани иҷти арзишҳо хеле муҳиманд.

Т.Ф.Раҳимов, Б.М. Саидова,
устодони кафедраи забони тоҷикӣ

Боздид аз Осорхона

Донишҷӯёни курси I, гурӯҳи 16- фак. тиббӣ, бо роҳбарии куратор Н.Б.Зухров-муаллими калони кафедраи забони тоҷикӣ аз осорхонаи мардумшиносӣ дидан намуданд.

Ба мо маълум гашт, ки ҷамъовариҳои нахустин ашёи намоишӣ барои осорхонаи оянда тобистони соли 1943 тахти роҳбарии донишманди машҳур М.С. Андреев аз Бадахшон оғоз ёфта, ҳамчун раҳовард аз ин сафар тақрибан 143 адад экспонат ба Сталинобод оварда мешавад. Алҳол дар захираи ин муассиса беш аз 12000 экспонат вучуд дорад, ки ба сарулибоси миллӣ, маснуоти

ороишии занона, маҳсулоти қудлоӣ, асбобу анҷомҳои қорӣ, дастгоҳҳои надрофию халлоҷӣ, намунае аз зарфҳои мисин, созҳои мусиқӣ, хунари қандакорӣ ва ғайра мансуб буда, ҳамагӣ аз гӯшаю қанори ҷумҳурӣ ва нотиқи тоҷикнишини Осиёи Марказӣ ба даст омадаанд. Ҳангоми вуруди мо дар гӯшаи алоҳида бахшида ба занони машҳури ҷумҳурӣ намоиши ақсоро созмон дода буданд, ки хеле ҷолибу дидани ба назар меомад ва мо аз ин намоишгоҳ низ таассуроти зиёд ҳосил намудем.

Пас аз диду боздиди мо ду натиҷа гирифтём: якум, бинои осорхона барои соз-

мон додани экспозитсияи васеъ тангӣ мекунад ва бехтар мебуд, барои чунин муассиса як бинои алоҳида бо тамоми шарту шароити дахлдор бунёд кунанд.

Дуюм, чунон ки ҳамагон медонанд, соли равонро Ҳукумати ҷумҳурӣ ба хунарҳои мардумӣ ихтисос додааст ва бояд ҳалқҳои донишҷӯӣ ҳама ба ин осорхона рӯчӯ кунанд, то ин ки пас аз дидор завқи худро нозуктар гардонанд. Махсусан ин иқдом барои донишҷӯёни хоричӣ бояд як қори ҳатмӣ бошад.

Кафедраи забони тоҷикӣ

НОВОСТИ МЕДИЦИНЫ

Орехи и арахис особым образом вливают на мозг

Известно, что орехи борются с раком, снижают уровень воспаления, замедляют процесс старения и укрепляют здоровье сердца. Теперь исследователи обнаружили: благодаря ежедневному потреблению арахиса и орехов повышается частота мозговых ритмов, связанных с познавательными процессами, пишет Zee News.

Ученые оценили последствия регулярного потребления арахиса, миндаля, кешью, pekan, фисташек и грецких орехов. Участникам исследования делали электроэнцефалограмму (ЭЭГ). Исследование показало, что употребление фисташек приводило к повышению частоты гамма-ритма, связанного с когнитивной обработкой информации, обучением и воспри-

ятием. А арахис увеличивал частоту дельта-ритма, который связан с глубоким сном и восстановлением организма.

По словам специалистов, орехи богаты полезными антиоксидантами. Больше всего антиоксидантов содержится в грецких орехах. Кстати, согласно данным другого исследования, всего 10 граммов орехов или арахиса в день достаточно, чтобы снизить риск смерти от нескольких основных ее причин. Арахисовое масло тем же эффектом не обладает.

Излишек соли в рационе убивает микрофлору кишечника, говорят исследования

Пять граммов соли в день - средняя норма потребления, рекомендованная Всемирной организацией здравоохранения. И если человек превышает норму более чем в два раза, он может столкнуться с неприятными последствиями. Как отмечает «Российская газета», избыток соли меняет микрофлору кишечника. Итог - гипертония, усугубление течения аутоиммунных заболеваний, включая рассеянного склероза.

Этот вывод группа специалистов из США, Бельгии и Германии сделала после экспериментов с мышами. Животных в течение нескольких недель сначала кормили продуктами, содержащими нормальный уровень соли, а потом продуктами с высоким содержанием соли. Именно по-

следняя версия рациона приводила к смерти лактобактерий (*Lactobacillus murinus*).

Параллельно у животных повышалось давление и количество иммунных клеток Th17, связываемых с гипертонией и аутоиммунными заболеваниями. Также было проведено исследование с участием 12 взрослых мужчин, которые в течение двух недель ежедневно потребляли по шесть лишних граммов соли. В итоге на 14 день в их организме были зафиксированы те же изменения, что и у мышей.

Даже одно травматическое событие повышает риск ожирения у женщин

Женщины, которые недавно пережили одно или несколько травматических событий, а также те, у кого за последние годы в жизни произошло несколько негативных событий, склонны к ожирению. Это обнаружили ученые из Калифорнийского университета. Кроме того, такие события связаны с инсультами, инфарктами, диабетом и раком, сообщает The

Hindustan Times.

Специалисты проанализировали данные 21904 женщин среднего и пожилого возраста. Исследователи изучали, как травматические события, произошедшие в любой период жизни, такие как смерть ребенка или нападение, и негативные жизненные события за последние 5 лет, к примеру, ограбление или невозможность найти работу больше трех месяцев, влияют на риск ожирения.

Исследование показало: чем больше негативных событий пережила женщина, тем выше у нее был риск ожирения. У участниц, которые пережили 4 негативных события или больше, вероятность ожирения оказалась повышена на 39% по сравнению с теми, у кого в жизни за последние 5 лет таких событий не было.

Физическая активность снижает риск глаукомы

Глаукома - прогрессирующее заболевание, приводящее к необратимой слепоте. Оно чаще всего бывает вызвано нарастанием внутриглазного давления, которое приводит к повреждению зрительного нерва. Специалисты из Калифорнийского университета установили: физическая активность может снизить риск развития глаукомы на 73%, сообщает The Deccan Chronicle.

Ученые проанализировали данные крупного исследования. Исследователи обнаружили: люди, которые интенсивно тренировались, сталкивались с глаукомой на 73% реже, чем те, кто вообще не уделял время физической активности. Так, судя по всему, физические упражнения высокой интенсивности помогают предотвратить глаукому.

До этого специалисты из Университета Маккуори установили, что белок нейросерпин, важный для здоровья глаз, инактивируется при глаукоме. Исследователи изучили клетки сетчатки людей с глаукомой и без нее, а также сетчатку крыс с глаукомой. Специалисты выяснили: нейросерпин «выключался» под действием окислительного стресса. По этой причине он не мог ингибировать белок плазмин, вызывающий повреждение нервных клеток.

Информация о генетической предрасположенности к болезням не всегда полезна, говорят эксперты

Ученые из Йельского университета провели два исследования. Они выяснили, что может случиться, если человек узнает о своей склонности к той или иной болезни. Оказалось, последствия могут быть негативными. В ходе первого исследования людям рассказывали об их генетическом риске депрессии. Результаты участникам раздавали в случайном порядке, пишет UPI.com.

Добровольцы, которые получили сведения о высоком генетическом риске депрессии, говорили, что имели больше симптомов депрессии в прошлом, чем те, кто узнал, что не склонен к депрессии. Так, судя по всему, информация о генетической предрасположенно-

сти способна влиять на воспоминания людей о симптомах депрессии. Во время второго исследования людям говорили, склонны ли они к ожирению.

Специалисты выяснили: участники, которым сообщили, что у них нет генетической предрасположенности к ожирению, считали диету и физические упражнения менее важными. Кроме того, они чаще употребляли вредные продукты по сравнению с теми, кому не говорили об отсутствии предрасположенности к ожирению.

Растительный рацион и кофе - идеальное сочетание для сердечно-сосудистой системы

Как было доказано, оно снижает риск сердечной недостаточности, передает The Australian. Так, люди, в чьем рационе присутствовало много фруктов и овощей, на 42% реже страдали от этого отклонения.

В рамках исследования эксперты из Госпиталя Маунт Синай сравнивали эффект пяти диет. В первую входили красное мясо, паста, жареный картофель, фаст-фуд, во вторую - темные листовые овощи, фрукты, фасоль, рыба, в третью - десерты, хлеб, сладкие завтраки, шоколад, конфеты. В четвертой диете были яйца, жареные блюда, мясо, обработанные мясные продукты, сладкие напитки, в пятой - соусы для салата, зеленые листовые овощи, томаты, сливочное масло, вино.

Для тестирования диет ученые собрали 15569 доброволь-

цев, за чьим рационом следили в течение четырех лет. Оказалось, преобладание в рационе зеленых листовых овощей, фруктов, бобовых, цельнозерновых продуктов, рыбы, ограничение мяса, насыщенных жиров, трансжиров, рафинированных углеводов и продуктов с высоким содержанием добавленных сахаров помогало предотвратить развитие сердечной недостаточности.

А другая группа исследователей показала: увеличение показателей потребления кофе на одну чашку в неделю давало снижение риска сердечной недостаточности на 7% и инсульта на 8% по сравнению с полным отказом от кофе.

ИНҲО ДОНИШГОҲРО ДАР СОЛИ 2018

Абдуллаев А.Э.

Абдуллаев Р.И.

Азизова Т.Х.

Алиева Ф.Қ

Алиазарова Ш.М.

Аминҷонова Д.Р.

Артықова М.М.

Асилова Н.Ф.

Аҳмадӣ З. У.

Ашур Б.Б.

Ашӯров Ҷ.А.

Ашӯрова С.А.

Бобоева Д.Д.

Ботиров Э.Х.

Бобомуродова Ш.А.

Буриев М.Д.

Восидов П.К.

Ғаниев А.Э.

Дадохужаева Д.С.

Зоидова Ф.М.

Каримов О.И.

Курбанов И.К.

Қурбонова Р

Масаидова Р.Р.

Мамадаминов О.Н

Мастонова Т. С.

Муско А.Р.

Махсумов Ҷ.Ю.

Мирашуров Н.З.

Муминова Ш.Ҷ.

БО ДИПЛОМИ АЪЛО ХАТМ НАМУДАНД

Муратов Ч.М.

Мухторова М.А.

Назарова З.С.

Назирбобоева Р.В.

Нурова Ҳ.М.

Одинаев Б.А.

Одинаева Г.Н.

Олимзода М.

Пирова Г.С.

Сайдалиева Д.А.

Самиева Р.Р.

Сафарова Р.М.

Сирочиддинова М.Ф.

Соҳибов А.А.

Тўйчиев М.Ю.

Тўйчиев Ч.А.

Турсунова Ҳ.Р.

Тўхтаев И.Ҳ.

Фарангиси Р.

Фозилов А.А.

Ҳамроқулов М.Ч.

Ҳафизов Л.З.

Ҳусейнова Ш.Д.

Ҷаборова М.С.

Ҷобирова Ф.Ф.

Ҷўраева С.А.

Шаҳсаворбеков А.Ш.

Шодиева С.А.

Юлдашев Ф.Ш.

Сайёҳон ба ҳунарҳои мардумӣ таваҷҷуҳ доранд

Санаи 22 декабри соли 2017 Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам, Эмомалӣ Раҳмон зимни Паёми навбатии худ пешниҳод намуданд, ки бо мақсади таракқи додани соҳаи сайёҳӣ, муаррифии шоистаи имкониятҳои сайёҳии мамлакат ва фарҳанги миллии дар арсаи байналмилалӣ, инчунин, чалби сармоя ба инфрасохтори сайёҳӣ соли 2018 дар кишвар Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ эълон карда шавад. Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид намуданд, ки шароити мусоиди табиӣ ва иқлими Тоҷикистон барои ба роҳ мондани хизматрасони мусири сайёҳӣ ва инкишофи намудҳои гуногуни он имконияти бехтарин муайён кардааст.

Танҳо зарур аст, ки инфрасохтори мусир бунёд ва сифати хизматрасонӣ дар сатҳи байналмилалӣ ба роҳ монда шавад, таъкид намуданд, Сарвари давлат.

Зардӯзӣ, навъи санъати ороиши амалист. Як соҳаи ҳунармандӣ, ки тавассути риштаҳои зарӣ сафеду зард дар рӯи матоъ нақшҳои гуногун дӯхта мешавад. Чунин тарзи дӯхта бо нафосату шукӯҳи бадеии худ фарқ мекунад. Асосан дар рӯи маҳмал ва шохӣ зардӯзӣ мекунад. Дар гузаштаи дур зардӯзӣ дар рӯи чарм, карбос ва пашм низ маъмул будааст.

Дар маъхазҳои адабию бадеӣ ва таърихӣ оид ба зардӯзӣ гуфтаҳо ва навиштаҷоти сайёҳони машҳури хоричӣ оварда шудаанд, ки дар давраҳои гуногун ба Осиеи Миёна омада буданд. Онҳоро сарулибоси зардӯзишуда ба хайрат оварда буд.

Ин навъи санъат, асосан, дар асри XIX дар шаҳри Бухоро равнақ ёфта буд. Дар дарбори амир корхонаҳои махсусе сохта шуданд, ки устоҳои гулдастро муттаҳид менамуданд. Ҳамчунин, дар дигар шаҳрҳои Осиеи Миёна аз қабилҳои Самарқанду Хисор низ маҳаллаҳои алоҳидаи зардӯзӣ

вучуд дошт.

Дар санъати зардӯзӣ аслан ду навъи нақшдӯзӣ заминдӯзӣ ва гулдӯзӣ маъмул аст.

Дар заминдӯзӣ нақшо ба ҳам пайваст гардида, тамоми заминро яклухт фаро мегиранд ва дар матоъ чойи холӣ намоида. Дар гулдӯзӣ танҳо нақш аз рӯи нусха дӯхта мешавад. Зардӯзон нақшҳои аз картону қоғазӣ махсус кашидани худ ва ё наққошони касби рӯи матоъ (асосан шохимаҳмал) гузошта, бо ресмон кӯк мекунад. Баъд риштаи зарро

рӯи нусха монда аз ду тараф баҳа мезананд (яъне зар ба пушти матоъ намегузаранд). Усули заминдӯзӣ ниҳоят мураккабу нозук ва заҳматалаб аст. Бо ин усулҳо аз қадим камзӯл, камарбанд, воскат, чойхалта, тўппиҳои занонаву мардона, кафш, чихози аспҳо ва ғайра дӯхта мешуданд.

Дар санъати зардӯзи имрӯзаӣ тоҷикӣ бештар навъи гулдӯзӣ маъмул буда, онро барои зиннат додани ҳар навъи ашёи савғотӣ, костюмҳо, сару либоси занон истифода мебаранд. Дар байни тоҷикон хусусан тўппиҳои зардӯзи занона – зартўппӣ машҳуранд. Технологияи ресидан ва тайёр кардани риштаи зар ду навъ мешавад, аввал риштаи

зарро даври риштаи абрешимӣ ё қоғазӣ ба андозае наздику зич мепечонанд, ки ин риштаи зар тамоман маълум намешавад. Дар тарзи дувум риштаи зарро даври риштаи абрешимӣ ё қоғазӣ пружиншакл (аз ҳам дур) мепечонанд. Хар яке аз ин риштаҳои мавриди истифодаи худро дорад. Риштаҳои зар қисми асоси нуқра дошта, аз 10 то 20% тилло низ доранд. Инчунин пахну борик низ мешаванд. Аксаран хангоми зардӯзӣ сангҳои гаронбаҳо, камқиммат ва пулакчаҳои харрангаи филизино садафӣ ба кор бурда

саибайналмилалӣ, инчунин чалби сармоя ба инфрасохтори сайёҳӣ Пешвои миллат пешниҳод намуданд, ки соли 2018 дар кишвар «Соли рушди сайёҳӣ» ва ҳунарҳои мардумӣ эълон карда шавад.

Ба иброи Пешвои миллат, дар ин раванд масъулино зарур аст, ки барои рушди ҳунарҳои мардумӣ ба соҳибкорон ва ҳунармандон ҷудо намудани қарзҳои имтиёзноқро тавассути Фонди дастгирии соҳибқорӣ ва сармояро ҳамаҷониба ба роҳ монанд. Инчунин, бо мақсади ҳавасмандгардонии аҳолии ҷиҳати

да намерасонанд;

2. Дар ҳифзи намудани ва дар идора намудани истифодаи қаламрави табиӣ бевосита ҳиссагӯзори қардан;

3. Ба идоракунии баробар ва компонентӣ мусоидат мекунад».

Табиати дилангези Тоҷикистон аз даврони қадим мавриди таваҷҷуҳи сайёҳон ва дӯстдорони табиат будааст. Дар сарчашмаҳои гуногуни таърихӣ оид ба зебогии ин ё он макону ғушаи диёрамон гуфтаҳои зиёд мавҷуданд.

Ташаккули туризм дар Тоҷикистон асосан баъд асри XX оғоз ёфт. Зеро, то ин замон дар кишвари мо ягон муассиса ё корхонаи ташкили сайёҳӣ мавҷуд набуд. Баъд аз ташкил ёфтани Ҷумҳурии Шӯравии Сотсиалистии Тоҷикистон (соли 1924 ҳамчун Ҷумҳурии мухтор дар ҳайати Ўзбекистон ва соли 1929 бошад ҳамчун Ҷумҳурии мустақил дар ҳайати Иттиҳоди Шӯравӣ) барои омӯختан ва тадқиқоти табиати кишварамон як қатор экспедицияҳо ташкил ва равона карда шуда буданд, ки минбаъд саҳми ин экспедицияҳо дар тартиб додани сайёраҳо, аз ҷумла сайёраҳои кӯҳнавардӣ ва кишваршиносӣ хеле бузург аст. Ин экспедицияҳо асос ё пояи туризм ва сайёҳиро дар кишварамон гузоштанд.

Дар раванди омӯзиши тадқиқоти ин гурӯҳҳо як қатор пойгоҳҳои алпинистӣ ва нуқтаҳои дамгирии сайёҳон ва инчунин бошишгоҳҳои сайёҳон ташкил шуда буданд. Дар ҳайати ин гурӯҳҳо олимони соҳаи география, биология, зоология, геология, минералогия, гляциология (яхшиносӣ), гидрология ва ғайраҳо саҳми беандоза гузоштанд.

А.Р. Умарӣ, Ҷ.С. Салимов,
ассистентони кафедраи ҷарроҳии умумии рақами 1,
С.Қ. Муминово,
донишҷӯи курси 3,
факултаи тиббӣ

ҲАЗАР, АЗ НАШЪАМАНДӢ!

Давоми солҳои охир нашъамандӣ ва майзадагӣ ба саломати мардуми сайёра, аз ҷумла аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳдиди ҷиддӣ пеш оварда, дар самти пешравии фарҳанги ҷамъият монеа эҷод намуда истодааст. Дар айни замон зарурати омӯзиши илман асосноки вазъ, сабабҳои паҳншавии ин зухурот ва андешидани чораҳои мушаххас ба миён омадааст.

Имрӯзҳо бештар ба ин қор ҷавонони аз синни 15-16 сола то 35-40 сола даст мезананд. Аслан ҳар як шахс дар хона ва дар мактаб, ки он ҷо маскани илму адаб менамояд, дар назди волидайн

ва устодон, ки онҳо бехтарин тарбиятгар хостанд, ба камол мерасанд. Агар ки тарбияи ҳуб гирифта бошанд, онҳо ҳеч вақт ба роҳи қач пой намегузоранд. Аммо агар тарбияи дошташон манфӣ бошад, пас бо ҷони худ зулм мекунад. Сабабҳои ба ин омил гирифтӣ шудани ҷавонон гуногун мебошад. Онҳо шояд бо сабабҳои дур гаштан аз ғаму дард, нуқсонӣ камбудӣҳои ҳаёт ё бо сабаби ёр шудани беморӣ, шояд аз нодонӣ аз оқибатҳои он ё бо сабаби айшу роҳат ба ин амали номатлуб даст мезананд. Имрӯзҳо душвор нест дарёфт кардани нафароне, ки бетаърифу ҳарос даст ба куштору

дуздӣ мезананду хиёнат ба номус ва ҷоҳили мекунад. Албатта, ин гуна шахсон бевосита истеъмолкунандагонии ин маводи зарароваранд, ки заррае аз қору кирдори қардашон оғаҳие надоранд, зеро он беҳушу ёдашон мегардонад. Нашъамандӣ касест, ки аз обрӯю химмати худ наздиконаш рӯи гардонда, ҳастию ҷонро низ асос надониста, шахсияти хешро поймол месозад.

Нашъамандӣ чун як бемории ғайриоддӣ ба тамоми узвҳои инсон истеъмолкунандаи маводи нашъаовар, аз қабилҳои асаб, гурда, дил ва дигар узвҳои дарунӣ таъсир карда, беморро маҷрӯҳ ме-

гардонад.

Ин беморӣ асосан дар асри XX-XXI бо шиддат паҳн гашта, тамоми қураи заминро иҳота карда гирифт. Инчунин, гуфтан мумкин аст, нашъамандӣ ё ин ки майзадагӣ «Вабои аср» мебошад. Барои тарзи ҳаёти солиро интиҳоб қардан, аз ин амали номатлуб даст бояд кашид. Зеро ҳаёти солиро на танҳо ҷисму ҷон, балки руҳу қалб, зеҳни шуморо низ зебо ва орошта мегардонад. Бинобар ин ҷавонон зиракию ҳушёрро аз даст надода, барои ҳаёти солиро мубориза баред ва кӯшиш ба харҷ диҳед, ки ҳарчи бештар илм омӯзеду аз техникаю технологияҳои

мусир оғоҳ бошед.

Умед мекунам, ки бо мурури замон нашъамандӣ чун офтоби қуллаи кӯҳ рӯзе рӯ ба ғуруб меорад ва гулҳои аз ин бӯстон сар ба авҷ кашада, пажмурдаву помол мегарданд. Иффат, покдоманӣ, ростӣ, росткорӣ ва солимақлию меҳнатдӯстии ҷавонони миллат пирӯз мегардад. Охир бузургон ҳам беҳуда нагуфтаанд: «Чаро оқил кунанд коре, ки боз орад пушаймонӣ».

Мафтуна Бобоқулова,
донишҷӯи курси 2,
факултети педиатрӣ

Замони ҳозира ин давраи ҷаҳонишавӣ (глобализатсия) ва ба ҳам бархурдани манфиатҳои давлатҳои абарқудрати дунё дар минтақаҳои гуногуни дунё мебошад. Ин ҳолат ба нооромии вазъи сиёсии давлатҳои дар минтақа ҷойдошта оварда мерасонад ва дар навбати худ сабаби пайдоиши ҳаргуна ҷараёнҳо, ташкилотҳо ва гурӯҳҳои тундрав, ба монанди терроризм, экстремизм, сепаратизм (ҷудоихоҳон) ва миллатчиғӣ (национализм) шуда метавонад. Ин гурӯҳҳо бо роҳҳои ғайриқонунӣ ба мақсадҳои сиёсии худ ноил шудан мехоҳанд. Чунин нооромӣ ҳоло шимолӣ қитъаи Африка, Яман, Шарқи наздик, Афғонистон ва Украинаро фаро гирифтааст. Мавҷи терроризм ҳатто ба давлатҳои пешрафтаи Аврупо паҳн гаштааст.

Терроризм (аз калимаи лотинӣ террор – маънояш даҳшат, тарс) – шахси алоҳида ва ё гурӯҳи одамоне мебошад, ки бо тариқи куштор, тарсондани одамоне ҷомеа ва давлатро ноором месозанд. Мақсади ниҳони онҳо бо роҳи зӯрӣ ва ғайриқонунӣ ба сари давлат омадан мебошад. Барои ба мақсади нопоки худ ноил шудан онҳо аз ҳеч чиз рӯй намегардонанд. Барои онҳо ҳаёти инсон қадру қиммате надорад, хоҳ вай кӯдак бошад, хоҳ зан ва ё одами дигар.

Экстремизм – равия ва ё гурӯҳи одамоне мебошанд, ки амалашон барои роҳи ғайриқонститусионӣ тағйир додани сохтори давлатӣ равона мебошад. Баъзан фаъолияти баъзе ғизбҳои сиёсӣ характери экстремистиро мегиранд. Ин ҳолат дар ҷумҳурии мо низ рӯй дода буд. Собиқ Ҳизби назҳати исломии Тоҷикистон ба тариқи зуроварӣ мехост дар ҷумҳурии мо сохтори давлатиро тағйир дода, давлати исломиро барқарор намояд, ки он бадбахтиҳои зиёдеро ба сари мардуми мо овард.

Сепаратизм (ҷудоихоҳон) ин равияи гурӯҳи одамоне мебо-

АЗ ТУНДРАВӢ КИҶО МАНФИАТ МЕГИРАНД?

шанд, ки бо роҳи ғайриқонунӣ мехоҳанд як қисми давлатро ҷудо намуда, худро давлати мустақил эълон намоянд. Чунин ҳолат ҳоло дар вилояти Каталонияи Испания рух дода истодааст.

Миллатчиғӣ (национализм) ин равия ё гурӯҳи одамоне мебошанд, ки манфиати як миллатро нисбати миллатҳои дигари як давлат баланд мешуморанд. Дар давлатҳои сермиллат ин равия низ хеле хавфнок мебошад. Чунин ҳолат ҳоло дар давлати Украина мушоҳида карда мешавад.

Бояд қайд кард, ки айни замон якҷанд намудҳои терроризм, (беруна, дохила, иқтисодӣ, сиёсӣ, динӣ, терроризми байналмилалӣ ва ғайра) мушоҳида карда мешавад. Хатарноктарини онҳо терроризми байналмилалӣ мебошад. Ба ин намуд гурӯҳи террористи Ал-Қоида, Боқухарам ва ДОИШ дохил мешаванд. Ин гурӯҳҳои террористӣ бо ҳар роҳ ба сафҳои худ аз тамоми ҷаҳон ҷавонони фирефташударо ҷамъ намуда, шуури онҳоро вайрон мекунанд ва барои иҷроиши мақсадҳои нопоки худ истифода мекунанд. Мутаассифона, ифротгароён бештар барои иҷроиши мақ-

садҳои нопоки худ шиорҳои исломиро истифода намуда, дини мубини исломо доғдор менамоянд.

Солҳои 90-уми асри 20 баъд аз пош хурдани давлати абарқудрати Шӯравӣ Тоҷикистони мо низ ҳадафи найрангҳои давлатҳои абарқудрат гашта, ҷанги шаҳрвандӣ ба амал омад. Дар ин давра гурӯҳҳои террористӣ ва эстремистӣ, ки пуштибони онҳо ба ном Ҳизби назҳати ислом буд, дар ҷумҳуриамон хеле фаъол шуда, ба сохтори давлат ва мардуми мо зарарҳои бисёр расонид. Зиёда аз 100 ҳазор шаҳрванди мо қурбони ҷанги шаҳрвандӣ гаштааст. Бисёр шахсиятҳои бузурги ҷумҳуриямонро ба қатл расониданд. Дар ин давра куштор ва гаравгонгирӣ одамоне қариб ҳамаҷуз мушоҳида карда мешуд. Онҳо мардуми моро ба минтақаҳо ҷудо карда, бо ҳар роҳ мехостанд дар ватани мо давлати исломиро барпо намоянд. Мардуми ҷумҳуриямон инро нағз дар ёд дорад. Холо ҳам ин гурӯҳҳо дар хоричи кишвар зери ҳимояи хоҷагони худ бар зидди давлати мо кор бурда истодаанд. Яке аз сабабҳои дар ҷангҳои Сурия иштирок ва қурбон шудани як қатор ҷавонони мо маҳз ана ҳа-

мин ташкилотҳои террористӣ мебошанд. Хушбахтона Асосгузори сулҳу ваҳдат, Пешвои миллат, Президенти ҷумҳурии мо муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон аз рӯзи аввал дар пеши худ барқарор намудани сулҳ, ягонагии миллат ва халқиятҳои ҷумҳурии азизи худро гузошта, дар ин самт ба натиҷаҳои баланд ноил гашт. Маҳз ҳамин сиёсати хирадмандонаи ӯ буд, ки мо дар фазои орому сулҳу субот зиндагонӣ мекунем. Ӯ доимо таъкид менамояд, ки террорист миллат, ватан ва дин надорад, мақсади вай фақат куштор ва ноором намудани вазъи ҷомеа мебошад. Ин гуфтаҳои Пешвои моро тамоми ҷомеаи пешрафтаи ҷаҳон пазируфтааст.

Бояд қайд кард, ки дар давлати ба мо ҳамсоия Афғонистон зиёда аз 40 сол боз ҷанги шаҳрвандӣ идома дошта, дар он гурӯҳҳои гуногуни террористӣ зиёд шуда, вазъияти минтақаро ноором карда истодаанд. Чонибдорони ДОИШ бо ҳар роҳ ба ин давлат омада, вазъияти бе ин ҳам мураккаби онро боз ҳам ноором мекунанд. Президенти ҷумҳурии мо муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҳама баромадҳои вазъияти мураккаби Афғонистонро таъкид мекард, вале

ҷомеаи ҷаҳонӣ то рӯзе, ки 11 сентябри соли 2001 террористон дар ҳуди ИМА амалиётҳои террористӣ анҷом надоданд, ба ин эътибор намедод. Дар натиҷаи ин амалиёти террористӣ зиёда аз 3000 шаҳрванди Амрико қурбон шуд. Азбаски ҷумҳурии мо бо давлати Афғонистон сарҳади тӯлонӣ дорад, хавфияти таъсири манфӣ ба ҷумҳурии мо вучуд дорад. Ҳоло ҳам баъзе ҷавонони мо фирефтаи баъзе гурӯҳҳои ифротгарӣ гашта истодаанд. Зиёда аз 500 нафар ҷавонони мо дар Сурия гирифтори ин фирефтаҳо шуда, ҳалок шудаанд.

Барои ҳамин Пешвои миллати мо муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон доимо таъкид менамоянд, ки хушёр бошем, зираки сиёсиро аз даст надихем, яқдиду яқҷоя ваҳдати миллиро ҳифз намоем, пуштибони он бошем, фирефтаи ҳар гуна равияҳои ба мо бегона нашавем. Таъкидҳои Президент дар ин давраи мураккаби замон барои мо ниҳоят муҳим ва аввалиндараҷа мебошанд. Ҷавонони мо бояд гуфтаҳои Пешворо сармашқи кори худ карда, фирефтаи ҳеч гуна равияҳои экстремистӣ ва террористӣ нашаванд.

Мо, наслҳои, ки азобу даҳшатҳои ҷанги шаҳрвандиро бо ҷашми худ дидаем, бояд бо ҷавонон қорҳои тарбиявӣ гузаронида, сабабҳои сар задани онро ба онҳо фаҳмонида диҳем. Бояд ватани худро дӯст дошта, маҳалчигиро азбайн бардорем, худро тоҷик ва тоҷикистонӣ шуморем. Дар агрофи Пешвои худ муттаҳид шуда, ягонагии миллат ва халқиятҳои Ватани азизамонро таъмин намоем. Мо бояд аз он фаҳрем, ки чунин давлати мустақил дорем, ватандор ҳастем. Ватани худро аз ҳар гуна равияҳои ба мо бегона ҳифз намуда, эҳтиёт намоем. Мо таърих, фарҳанг, маданияти бойи Ватани зебо дорем, ки ин аз ҳама муҳимтар аст!

А.С. Саидов,
дотсенти кафедраи
ҷарроҳии умумии № 1

Пешгирии бемории фишорбаландӣ

Бемории фишори баланди хун (ФБХ) – гипергония яке аз бемориҳои васеъ паҳншуда дар шароити имрӯза мебошад. Ин беморӣ дар натиҷаи вайрон гардидани марказҳои рағҳои хунгард, вайрон гаштани тартиби гардиши хун, носолими кор кардани асаб, номуътадил гаштани кори гурда, баланд гаштани фишори хун дар рағи шараён, вайроншавии ҳаракат ва фаъолияти кори узвҳо (ба мисли кори дил) ва ба бемориҳои вазнин гирифтӣ шудан пайдо мешавад. Дар шахсон, ки синнашон аз 20 то 23 расидаанд, 4% фишорбаландии хун мушоҳида мешавад ва дар шахсон аз 50 то 70 сола ин беморӣ 50%-ро ташкил медиҳад.

Дар бадани шахсе, ки гирифтӣ бемории ФБХ аст, асосан се марҳила ба шумор меравад: дар марҳилаи якум болоравии ФБХ ба назар ме-

расад, ки дар дохили узвҳои дохила бетағйир менамояд. Дар марҳилаи дуюм болоравии ФБХ ва зиёд шудани фишор ба мушоҳида мерасад. Дар марҳилаи сеюм бошад, то ба сактаи дил оварда мерасонад, ки дар натиҷа бемор фалаҷ мегардад, ки ин натиҷаи вайрон гаштани кори мағзи сар ва хунгардии ф мебошад. Дар ҳамаи ин марҳилаҳо қисми бемор метавонад гирифтӣ бемории фалаҷ ва сактаи дил гардад. Аз ин ру, ба ҳамаи беморон риояи парҳез ва истеъмоли доруҳои фармудани духтурон ҳатмист.

Бояд хотирнишон кард, ки пайдо шудани бемории ФБХ, пеш аз ҳама, болоравии фишори хун мебошад. Сабабҳои ба ин беморӣ гирифтӣ шудани одамоне мутахассисон ба тариқи зайл муайян кардаанд: аз меъёр зиёд истифода бурдани хӯроки сернамек ва нӯшо-

киҳои спиртӣ; фаъолияти зиёди қисмонӣ; ба эҳсосоти зиёд дода шудан.

Ҳамаи инро ба назар гирифта дар бораи табобати бемории ФБХ мутахассисон роҳҳои зеринро маслиҳат медиҳанд: муҳайё сохтани шароити хуб дар ҷои кор, дар оила ва таъмини истироҳат дар давраи аввали беморӣ; барои табобати самарнокии ин беморӣ риоя намудани истеъмоли хӯроки мусоид шартӣ асосист, ки дар он маҳсулоташ қувваи баланди зиёд намудани фишори хун надошта бошад; истифода аз муолиҷаи санаторӣ ва марказҳои табобатӣ боиси табобати хуб ва фоидавар мегардад.

Беморон метавонанд дар ин марказҳо пас аз кор табобат гиранд, ба шарте, ки барои бемор шароити хуби истироҳат чун баобати физиотерапевтӣ, истифодаи хӯроки дуруст ва хоби бароҳат фароҳам оварда шуда бошад. Инчунин, барои табобати бемории ФБХ шумораи зиёди доруворӣ, ки ҳосияти паст ё муътадил кардани фи-

шори хунро доранд, истифода мешаванд. Номгуи ин доруҳо индералӣ, анаприлин, обзидан ва ғайра мебошанд, ки ба кори асаб, дил ва рағҳои хунгард таъсири мусбат мерасонанд.

Аз хусуси табобати ин беморӣ метавон гуфт, ки чи қадаре, ки фишори хун баланд шавад, ҳамон қадар кори дил, ки вазифааш муътадилгардонии гардиши хун аст, душвор ва вазнин мегардад. Бинобар ин, агар бемории ФБХ табобат нашавад, дар давраи аввал деворҳои дил васеъ мешавад, ки дар ин ҳолат кори дил номуътадил мешавад ва пасонтар деворҳои дил борику тунук мешаванд, ки боиси вайрон гардидани хунтаъминкунӣ, бад кор кардани кори дил мегардад.

ФБХ раванди дарди рағҳои шараёнро метезонад, ҷарбии деворҳои рағи шараён зиёд мегардад, ки ҳама ба васеъшавӣ ва ҳам ба хурдшавии рағҳои хунгард сабаб мешавад. Агар рағи шараён муътадил ва муназзам кор кунад дилро аз

хун таъмин кунад, ба фоидаи бемор аст, дар акси ҳол ихтилоҷи рағҳои дил то ба қафаси сина вусъат меёбад. Дар ҳолати муътадил фаъолият накардани яке аз рағҳои шараён як қисми мушакҳои дил аз хун таъмин намегардад ва сактаи дил ба вучуд меояд.

Дар урфият мегуянд, ки “табиби ҳар кас худаш аст”. Аз ин ру, бамаврид аст бигуем, ки ин зарбулмасалро бигзор ҳар кас макбул шуморад, худро эҳтиёт намояд, то гирифтӣ ин бемории вазнин нагардад. Пеш аз ҳама, истеъмоли хӯроку бояд риоя намуд ва пасон ба эҳсосот набояд дода шуд, то ки ин беморӣ меҳмони тани мо нагардад.

**Дилшод
Иноятзода,**
донишҷӯи
курси 3,
гурӯҳи 26
фактиббӣ

Тоҷикистон-ташаббускори масоили об

Дар тули соҳибистиклолии кишвар чандин ташаббусҳои созандаи Пешвои миллати мо дар робита ба масъалаҳои муҳими сиёсати ҷаҳонӣ пуштибонӣ ёфтаанд, ки қабули Даҳсолаи нави байналмиллалии амал «Об барои рушди устувор, 2018-2028» аз ҷумлаи онҳо мебошад.

Табиат ба тамоми ҳастиаш гуворост, вале об бузургтарин неъматест, ки барои инсоният офарида шудааст. Об ба хотири он нуфузе, ки оғозу офаринишаш тавлиди ҳаёт, нумӯи растаниҳо, зиндагии ҳайвонот ва ҳаёти одамонро дорад, дар таърихи афкори маънавии инсоният ҳамеша мавриди таваҷҷуҳи хоса қарор гирифтааст. Воқеан об ва зиндагии маънавию фарҳангии инсоният бо ҳам иртиботи нугустанӣ доранд, ки дар ин бора Президенти мамлакат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар як баромади худ чунин гуфта буданд: «Ҷойи баҳс нест, ки бузургтарин тамаддунҳои ҷаҳонӣ дар соҳили дарёҳои серобу водӣҳои ҳосилхез пайдо шуда, сипас шӯҳрати оламгир ёфтанд. Тамаддуни Мисри қадим дар канораҳои дарёи Нил, тамаддуни Бобулу Ошуро дар минтақаҳои ҳосилхези миёни рӯдҳои Даҷла ва Фурот, тамаддуни Ҳинд дар ҳамвориҳои байни дарёҳои Хуанхе ва Янсизсӣ пайдо шуда, минбаъд ба ташаккул ва инкишофи тамаддуни башарӣ мусоидат намудаанд. Тамаддуни ориёӣ ва ҷаҳони Наврӯз низ дар марзҳои ҳосилхези байни дарёҳои Ому ва Сир арзи ҳастӣ намуда, сипас дар ҷараёни муҳоҷирату кишваркушоӣ ва густариши робитаҳои маданияту тичоратӣ, хусусан тавасути роҳи бузурги абрешим ба ҷаҳор самти олам паҳн шудаанд. Ва шояд ҳамин асолати қуҳанбунёд ва инини парастииш муқаддас доштани об манбаи ҳаёт буд, ки роҳбаридавлати соҳибистиклолии тоҷикон аввалан ташаббуси «Соли оби тоза», сипас даҳсолаи «Об манбаи ҳаёт» ва баъдан даҳсолаи «Об барои рушди устувор, 2018-2028»-ро ба оламиён пешниҳод кард, ки ин иқдомҳои башардӯстона аз ҷониби ҷомеаи ҷаҳонӣ дастгирии ҳаматарафа ёфтаанд.

Боиси хушнудист, ки баъди аз ҷониби Созмони Миллали Муттаҳид пазируфтани даъвати ташаббусҳои пайдарапайи Президенти кишвар дар ҳалли проблемаҳои экологии об обрӯву эътибори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар арсаи байналхалқӣ боз ҳам баландтар гашта, Пешвои миллат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамчун абармарди дунёи сиёсат дар арсаи байналмиллалии маъруфу маҳбуби оламиён гардид.

Соли байналхалқии «Оби тоза», «Даҳсолаи амалиёти об барои ҳаёт» ва баъдан «Об барои рушди устувор, 2018-2028» ибораҳои наваанд, ки дар дарку фаҳмиши мардуми олам даҳ сол пеш пайдо шудаву ҷой гирифтаанд. Вақте, ки аз ҷониби Президенти кишвар соли 2003 «Соли байналмиллалии оби тоза» пешниҳод гардид, қисман мардуми олам кишвари моро кишвари беобу лабташна гумон мекарданд. Ҳол он, ки Тоҷикистон дорои захираҳои бузурги об буда, дар ҷаҳон ҷойи 8-ум ва дар миқёси ИДМ ҷойи дуюм ва дар Осиёи Марказӣ ҷойи якумро мегирад. Захираҳои оби равони Тоҷикистон ба ҳисоби миёна соли 62,0 км. кубиро меҳисобад, ки аз ин танҳо 12 км. кубӣ дар қаламрави ҷумҳурӣ сарф мешавад. Дар ҳудуди ҷумҳурӣ 947 дарё, 14509 пирыя, 1300 кӯл ва бештар аз 200 чашмаҳои шифобахш маълум аст.

Дар суҳанронии ҷаноби Алаби Оломада, ки аз Нигерияи Африка ба форуми байналмиллалии Душанбе

оид ба оби тоза омада буд, чунин омадааст: Ҷаноби оӣ, муҳтарам Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон, Шумо дар ҳақиқат дӯсту бародари ба дил наздики мардуми асрҳои аср ташнаи мардуми мо будед, ки ҳалли мушкилоти асосии мо-камобиро ба муҳокимаи СММ пешниҳод кардед. Гумон доштем, ки халқи тоҷик монанди мо африкоӣҳо аз камобиро беобӣ дар азобанд, ки Сарвари давлати Тоҷикон аз минбари баланди СММ масъалаҳои оби тоза ва ҳифзи манбаҳои онро ба миён гузоштааст. Вақте ба Тоҷикистон омадаму рӯдҳову чашмаҳои мусофоро дидам, кӯҳҳои кӯлҳои бешуморро дидам, боғу бўстонҳо, неъматҳои фаровони аз заминро об рӯндаро дидам, мардуми зебо, меҳмондӯсту меҳмоннавоз ва соҳиби дасту дили қушодро дидам, бемӯҳобо худро дар бихишти ҳақиқӣ ҳис кардам. Баъдан фаҳмидам, ки Шумо на танҳо ғаму дарди халқи худро меҳуред, балки бори ғаму дарди мардуми тамоми оламро бар дӯш доштаед. Аз ин рӯ, мо африкоӣён рӯ ба ҷониби Шумо алоҳазрат гардониде намоз мехонем ва аз Худованд бахту саодати ҳамешагии халқу давлати тозаистиклолии Тоҷикистонро тавалло менамоем.

Таърихи кай, дар қучо ва барои чӣ сар задани ин ташаббуси наҷиб «Соли байналмиллалии оби тоза»-ро дида мебароем. Аввали моҳи октябри соли 1999 дар иҷлосияи 56-уми СММ бори нахуст ақидаи «Соли байналмиллалии оби тоза» эълон кардани соли 2003-юм аз ҷониби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон пешниҳод гардид, аксарият гумон надоштанд, ки мавзӯи захираҳои об аз ҷониби давлатҳои ҷаҳон, созмонҳои бонуфузи баёнмиллалии ва ташкилоту сохторҳои ғайриҳукумати то ба ин дараҷа ҳамовозии дастгирии ҳамачониба меёбад. Ҳалли дурусти ин проблемаи глобалӣ ҳам ба Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳам ба кишварҳои Осиёи Марказӣ ва ҳам барои тамоми мардуми олам манфиатҳои муштарак дорад. Тоҷикистон гарчанде дар сарғаҳи ташаккулёбии манбаҳои оби тоза қарор дораду соҳиби беш аз 55% -и захираҳои оби Осиёи Марказӣ аст, аз танқисии об худро канор гирифта наметавонад. Дар баробари ин мо чун мулки сароб имкониятҳои фаровоне дорем, ки ояндаи наздик манбаҳои оби софамонро чун моли асосии бозоригир ба маҳсулоти бозоригир табдил диҳем «Арзиши об аз нафту газу ангишт ва дигар анвои сӯзишвориву захираҳои энергетикӣ ҷиҳати устувории мамлакат ва минтақа кам нест»- гуфтани Пешвои миллат ба ҳамин маъност.

Сабаби ба муҳокимаи оламиён гузоштани масъалаи об аз ҷониби

Пешвои миллат Эмомалӣ Раҳмон дар он буд, ки зиёда аз 1млрд одам дар ҷаҳон аз обӣ тозаи нушоки маҳруманд «Вақте, ки бо сабаби нарасидани оби тоза нушоки аз панҷ як ҳиссаи аҳолии сайёра азобатҳои интегратсионӣ ҷалб 5 млн одам аз истифодаи оби ифлос ва беморихоии вобаста ба об ҷони худро аз даст медиҳанд, мо мардуми Осиёи Марказӣ, ки ин проблема алахусус бароямон мураккаб аст, наметавонем мавқеи бетарафиро иштиёр кунем» иброз намуд Пешвои миллат, Ҷаноби оӣ Эмомалӣ Раҳмон.

Дар радиои халқу фасли масъалаҳои марбут ба об ҳадафи асосии сарвари давлат он аст, ки дар доираи муносибатҳои интегратсионӣ ҷалб намудани таваҷҷуҳи кишварҳои ҷаҳон ва созмонҳои бонуфузи байналмиллалии ба мушкилоти таъмини оби тоза ва ҳифзи муҳити зист, ба масъалаи зарурати шадиди ҳифзи захираҳои об, истифода ва танзими оқилонаи онҳо муваффақ гардем. Роҷеъ ба истифодаи об танҳодар зарфи 50 соли охир башарият шохиди 37 ҳодисаю муноқишаҳо гардидааст. Ҷанги байни Покистону Ҳиндустон барои азхудкунии дарёи Ганг ва низӯҳои дахилии байни-давлатии Ветнаму Камбоджа, Исроилу Судону Миср, Судону Ҳабашистон ва ғайраҳо аз ҳамин ҷумлаанд. Зарурият ва моҳияти ҳалли ин масъалаҳо характери глобалӣ дошта, дар мадди аввали сиёсати хориҷии Тоҷикистон ва сарвари он қарор гирифтааст. 18-уми март соли 2003 дар шаҳри Киотои Япония Форуми сеюми умумиҷаҳонӣ оид ба масъалаҳои об ва захираҳои об барпо гардид. Президенти мамлакат дар он иштирок намуда, дар баромадаш бори дигар ба иштирокчиёни Форум муроҷиат кард, ки аз соли 2005 оғоз намуда, «Даҳсолаи байналхалқии амалиёти об барои ҳаёт ва ҳифзи захираҳои об» эълон карда шавад. Ҳамин тавр ташаббуси хирадмандонаи Президенти мо ҷомаи амал пӯшид ва аз 28-уми август то 1-сентябри соли 2003 дар шаҳри Душанбе Форуми байналмиллалии бахшида ба мушкилоти оби тоза баргузор гардид. Дар он ҳайати намоёндагии 53 давлат, 91 созмонҳои байналмиллалии, 11 муассисаи махсуси СММ, ҳайати коршиносон, олимони ва рӯзноманигорон аз тамоми қитъаҳои олам иштирок доштанд. Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба намоёндагон итироқиёни Форум муроҷиат намуда, афзуд, ки мушкилоти мазкурро дар давоми як сол ҳал кардан аз имкон бурун аст ва оянда ҳам он дар сайёра яке аз масъалаҳои муҳимро боқӣ хоҳад монд. Ин масъаларо ба инобат гирифта пешниҳод намуд, ки аз соли 2005 то соли 2015 Даҳсолаи «Об барои ҳаёт» эълон када шавад ва зиёда аз ду ҳазор ме-

монон иштирокчиёни Форум пешниҳоди мазкурро қабул намуданд. Ҳамин тавр 12-уми сентябри соли 2003 дар шаҳри Нью-Йорк, қароргоҳи СММ, бо хоҳиши намоёндаи доимии Тоҷикистон дар СММ Рашид Олимов котиби генералии СММ Кофи Аннан матни «Даъвати Форуми душанбегии байналмиллалии оид ба оби тоза»-ро ба сифати ҳуҷҷати расмӣ Ассамблеяи Генералии СММ оид ба пункти 97-уми Иҷлосияи 56-уми Ассамблеяи генералии СММ интишор дод.

30-юми сентябри соли 2003 дар қароргоҳи СММ ба намоёндагони Иҷлосияи 58-уми Ассамблеяи Генералии СММ Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон муроҷиат намуда, боз таваҷҷуҳи ҷомеаи ҷаҳониро ба нарасидани оби ошомидани ҷалб ва қайд кард, ки он яке аз проблемаҳои ташвишварии ҳазораи нав мебошад. «Тақия ба даъвате, ки онро 1-уми сентябр ширкаткунандагони Форуми баёнмиллалии оби тоза қабул карда буданд, пешниҳод мекунам, ки солҳои 2005-2015 Даҳсолаи байналхалқии амалиёти «Об барои ҳаёт» эълон дошта шавад».

Намоёндаи доимии ҶТ дар СММ 16-уми октябри соли 2003 якҷоя бо департаментҳои оид ба иқтисодиёт, масъалаҳои маишӣ ва ахбори ҷамъиятии котиботи СММ бо иштироки созмони байналмиллалии ташкилоти «Муттаҳидгардонии арзишҳои Замин конференсияи «Об барои ҳаёт: диди тоза ба бӯҳрони ҷаҳонии об»-ро даъват намуданд. Иштироккунандагони конференсия, байни онҳо сафирони назди СММ, олимони намоёни сайёра ва коршиносон дар соҳаи ҳифзи муҳити зист буданд, пешниҳоди дар бораи солҳои 2005-2015 эълон намудани Даҳсолаи байналхалқии амалиёти «Об барои ҳаёт»-ро ҷонибдорӣ намуданд.

Ҳайати Тоҷикистон аз 17-уми октябр то 8-уми декабри соли 2003 шаш давраи машварати бисёрҷониба ва бештар аз 700 вохурӣ, сӯҳбат ва гуфтушундиҳои дӯҷонибаро бо мақсади таҳияи матни қобили қабули санад ва ҳосил шудани мувофиқа ҷиҳати қабули резолютсияи лоиҳаи пешниҳодкардаи ҶТ оид ба «Об»-ро гузарониданд. Дар ниҳоят Ассамблеяи генералии СММ бидуни муҳокима дар асоси муҳокимаи резолютсияи «Об барои ҳаёт» дар солҳои 2005-2015-ро аз декабри соли 2003 қабул кард. Резолютсияи нави қабулнамудаи Ассамблеяи Генералии СММ, ки Ҳукумати ҶТ пешниҳод кардааст, хосяти ҷамъабӣ дорад. Ҳадафи ниҳони Даҳсолаи байналхалқии амалиёти «Об барои ҳаёт» тадқиқи вазифаҳои мебошад, ки дар Эълонияи ҳазорсо-

ла-пешгирии истифодаи ғайриоқилонаи захираҳои об аз тариқи таҳияи стратегияи фаъолияти хоҷагии об дар сатҳи минтақавӣ, милли ва маҳаллӣ, ки ҷиҳати дастрасии одилона ба об ва пешниҳоди кофӣ, ҳамчунин ҳалли яке аз вазифаҳои умдаи ҳадафи рушд дар остонаи ҳазорсола «ду баробар коҳиш додани шумораи аҳолии рӯи Замин, ки ба оби безарари тоза ошомидани таъмин нестанд», кӯмак менамоем, дар миён гузошта шудааст, бояд амалан мусоидат кунад.

Рӯзҳои 8-10-уми июни соли 2010 дар шаҳри Душанбе доир гардидани дигар Конференсияи байналмиллалии тибқи даҳсолаи «Об барои ҳаёт» бо ҳузурти 192 давлати ҷаҳон, 60 созмони байналмиллалии ва коршиносон аз ташаббусҳои созандаи роҳбарияти давлати Тоҷикон Эмомалӣ Раҳмон ба шумор меравад. Беш аз даҳ сол мешавад, ки таваҷҷуҳи оламиён ба даъвати пешниҳоди Пешвои миллат, Президенти ҶТ Эмомалӣ Раҳмон оид ба ҳалли проблемаҳои таъмини аҳолии ҷаҳон бо оби тоза, ҳифзи экологии муҳити зист нигаронида шудааст. Дар ин давраи нисбатан кӯтоҳи таърих дар саросари ҷумҳурии мо ва кишварҳои гуногуни минтақаҳои олам дар раванди омӯзиши масъалаҳои рушди устувори захираҳои об ва танзими онҳо, истифодаи оқилонаи об ба манфиати наслҳои имрӯзаву ояндаи инсоният қорҳои хайре ба анҷом расонида шудаанд.

20-уми августи соли 2013 дар шаҳри Душанбе конференси байналмиллалии сатҳи оӣ оид ба ҳамкорӣ дар соҳаи об баргузор гардид. Барои иштирок дар кори он беш аз 900 нафар меҳмонони воломақом ва мутахассисони коршиносони маъруф аз 70 кишвари ҷаҳон ва созмонҳои минтақавию байналмиллалии ба Тоҷикистон ташриф оварданд. Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон дар конференси мазкур доир ба тадбирҳои сершумори Ҳукумати ҶТ ва ҷомеаи ҷаҳонӣ дар соҳаи об андешаҳои ҷалиб баён намуд. Бо ёдоварӣ аз иқдомҳои дар сатҳи ҷаҳонӣ пазируфташудаи Тоҷикистон пешниҳод намуд, ки аз соли 2015 даҳсолаи нави амалиёти байналмиллалии дар соҳаи об эълон гардад. Ҳамчунин пешниҳод карда шуд, ки дар шаҳри Душанбе Маркази байналмиллалии оид ба ҳамкорӣ ва дипломатияи соҳаи об таъсис дода шавад.

Дар робита ба масоили ҳалталаби обӣ дар минтақаи Осиёи Марказӣ Сарвари давлат изҳор дошт: «Тоҷикистон ҳамеша ҷонибдори ҳамкориҳои мутақобилан судманд ва муносибатҳои ҳамсоғӣ буд, ҳаст ва хоҳад монд».

Дар охир ҳаминро гуфтанием, ки суҳанронии зерини Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон бояд шиори зиндагии ҳар яки мову шумо бошад: «Тоҷикистон, алҳақ, як неъматӣ худодод, як мӯҷизаи табиат, як пораи бихишти рӯи замин аст. Мисли сарзамини мо табиати нотақдор, оби софу зулол, чашмаҳои ширин, кӯҳҳои зебову сарбаланди дорои сарватҳои бойи зерзаминӣ дар ягон гӯшаи олам вучуд надорад. Пас месазад, ки бо чунин диёри зебоманзар ифтихор намоем, месазад, ки шукри ҳар пора заминӣ ҳар қатра обаш кунем ва ин ҳама дороияшро, ки сарчашмаи ҳаёти мост, тозаву озода нигоҳбон бошем».

Рухсора Ҳурматова,
омӯзгори ҷавони
кафедраи биологияи
тиббӣ бо асосҳои генетика

Кӯли Сарез: аждаҳо ва ё нозанини хуфта

Кӯли «Сарез» дар натиҷаи заминларзае, ки соли 1911 дар минтакаи ВМКБ ва аниқтараш ноҳияи Рӯшон ба вуқӯ пайвастан, ба вучуд омадааст. Дарозии кӯли Сарез 55,8 км. буда чуқуриаш то 500 метр мебошад. Кӯл дар баландии 3263 метр аз сатҳи баҳр қарор дорад ва дар он беш аз 16 км³ об мавҷуд аст, ки рӯз то рӯз боз ҳам бештар мешавад.

Кӯли Сарез 3-юмин кӯли калонтарини Тоҷикистон аз ҷиҳати масоҳат буда, байни кӯҳҳо дар натиҷаи дар маҷрои дарёи Мурғоб афтидани сангу маводҳои кӯҳӣ пайдо шудааст. Кӯҳҳое, ки Сарезро ихота кардаанд, аз сатҳи руи кӯл боз то 2 415 метр баландтаранд. Оби Кӯли Сарез иборат аз оби ошомиданӣ буда ниҳоят тоза аст ва тақрибан то 50 метр чуқурии обаш бениҳоят мусоффо мебошад. Дар чуқури бошад обаш каме намакин буда дар кӯл моҳиҳо ва дигар чонварони обӣ зиндагонӣ менамоянд, аз ҷумлаи маринка, форел, ва ғайраҳо.

Таърихи Кӯли Сарез:

Кӯли Сарез санаи 5-уми (18) феввали соли 1911 дар натиҷаи ҷумбиши замин, ки дарачаи он 9 балли рихтери-ро ташкил меод, бо афтидани пораҳои кӯҳ дар роҳи дарёи Мурғоб пайдо шудааст. Дар натиҷаи ин заминҷумбӣ кишлоки Усой зери кӯҳпораҳо боқӣ монда чони садҳо одамро рабудааст. Баландии сангу моддаҳои саҳти кӯҳӣ зиёда аз 500 метрро ташкил дод, ки дар натиҷа маҷрои оби Мурғоб ба ҷамъ шудан оғоз ёфт ва ҳоло кӯл қариб бо об пур мешавад аз лабонаш мерезад (35 м. баландӣ боқӣ мондааст).

Баъди як соли заминларза оби дарёи маҷроаш басташуда ба кӯл мубаддал шудан гирифтӯ деҳаи Сарезро ба пуррагӣ зери об гузошт ва барои ҳамин ҳам ном ин кӯл аз номи ҳамон кишлоқ гирифта шудааст. То соли 1914 аз кӯл об ягон ҷо ҷорӣ намешуд то он даме, ки сатҳи об то андозаи яке аз сурохиҳои хурд баробар нашуда буд. Ҳоло ҳамин ва дигар сурохиҳо, ки аз онҳо то андозае об аз кӯл баромада меравад, боиси ташвиш шудааст.

Сангпораҳои ки сари дарёи Мурғобро гирифтаанд, аз ҳаҷми зерин иборатанд: ҳаҷман 2,2 км³, вазнаш — 6 млрд. тонн, дарозӣ — 5 км., бараш — 3,2 км., масоҳаташ — 10,8 км², баландӣ — 567 м., баландӣ нисбати аз ҳама нуқтаи пастарин аз сатҳи болоби кӯл. — 38 м, шумораи ҷашмаҳо — 57.

Харитаи кули Сарез:

Кӯли Сарез дар минтакаи ҳасоси заминҷумбӣ қарор дорад. Эҳтимолияти заминҷумбии 8-9 балае ки метавонад сари роҳи Кулро кушояд ва ҷоҳаи дахшатро ба вуқӯ би-

пайвандад мавҷуд буда тибқи таҳлилҳо тақрибан 1 маротиба дар 200-250 сол метавонад сар занад. Ё ин ки таъсири начандон калон дар натиҷаи заминларзаи 7-бала дар байни 2000 сол як маротиба ба вуқӯ би-пайвандад.

Нуктаҳои хавфнокӣ кӯли Сарез

Соли 1967 дар соҳили ростӣ кӯл лағжиши хатарнокӣ масоҳати замин ба мушоҳида расидааст. Масоҳати замини мулоим тақрибан 1,25 км²-ро ташкил медиҳад.

Тибқи таҳминҳои мутахассисон дар ҳолати заминҷумбии саҳт оби кӯли Сарез ба мавҷҳои калон метавонад мубаддал шуда аз болои бандари табиӣ гузашта пас онро бишӯяду баъдан дар рехта рафтани оби кӯл дар ҳаҷми зиёда вақти тӯлонӣ сабаб гардад. Дар ин ҳангом сели калони об ба хонадони садҳо ҳазор нафар одамоне ки назди соҳили дарёи Панҷ ва

мавсимӣ мерезанд. Оби изофӣ асосан аз рӯи сад ба поён ҷорӣ мешавад. Ин кӯл соати 11-у 15 дақиқаи шаби 18 феввали соли 1911 бар асари як зилзилаи саҳт ва афтодани кӯҳпора бар сари роҳи рӯди Мурғоб падид омадааст. Дар паи ин зилзила деҳаи Усой дар Бадахшон Тоҷикистон зери хоку санг монда, аз тамоми сокинонаш танҳо як пирмард ва ду писарбача зинда монданд ва 57 нафар дар зери кӯҳпора чони худро аз даст доданд. Тамоми ҳайвоноти хонагии онҳо низ талаф шуд. Ҷамъулҷамъ бар асари ин зилзила 105 тан чони хешро аз даст дод. Шиддати дақиқи ин заминларза то ба ҳол мушаххас нашудааст, вале олимони мегӯянд расадҳои Пулково воқеъ дар наздикии шаҳри Санкт-Петербург ин зилзилаҳо эҳсос кардааст. Дар натиҷаи баста шудани маҷрои рӯди Мурғоб хатари зери об мондан ба рустои Сарез ва боз се деҳаи дигар таҳдид кард. Со-

шнос ва иқлимшиноси собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ ва мамолики муштаракулманофеъ кӯли Сарез ба вазъи ҷуғрофӣ ва иқлими на танҳо кӯҳистони Помир, балки тамоми Осиёи марказӣ таъсири бунёдӣ гузошт. Ҷамъулҷамъ Сарез бо назардошти зебогӣ ва хатари эҳтимолии он дар гуфтаҳо ва навиштаҳо аксаран бо унвонҳои «Аждаҳои хуфта» ва «Нозанини хуфта» ёд мешавад. Зеро донишмандон мегӯянд дар сурати раҳнаи садди кӯли Сарез, ки дар минтакаи зилзилаҳез воқеъ аст, дар тӯли 12 соат як қисми хоки Тоҷикистон, Афғонистон, Ўзбекистон ва Туркменистон зери об хоҳад монд. Хатари эҳтимолии раҳнаи садди Сарезро олимони табиатшинос ба се омил марбут медонанд: вуқӯи заминларза, афзоиши сатҳи об ва рехтани кӯҳпораҳои атроф. Дар айни ҳол, яъне бо гузашти 98 сол аз ташкили обанбори табиӣ, тули кӯл ба бештар аз

он масъалаҳои вобаста ба кӯли Сарез мавриди баҳсу баррасӣ қарор гирифт. Дар ин конфронс пешниҳод шуд, ки дар сурати баҳрбардорӣ, кӯли Сарез 40 то 50 млн. аҳолиро бо оби солими ошомиданӣ таъмин хоҳад кард. Дар соли 2000-ум ҳукуматҳои Тоҷикистон, Қирғизистон ва Ўзбекистон аз ҷомеаи ҷаҳонӣ даъват карданд, ки барои аз байн бурдани хатароти кӯли Сарез мусоидатҳои лозимро анҷом диҳанд. Дар ҳамон сол таҳти сарпарастии Бонки ҷаҳонӣ тарҳе бо номи «Кӯли Сарез: барномаи коҳиши хатар» тасвир ва ба марҳалаи иҷро гузошта шуд. Дар таърихи 3 ноябри соли 2007 Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз созмонҳои байналмилалӣ молӣ такозо кард, ки барои таҳияи барномаи истифода аз оби кӯли Сарез кумак кунанд. Дар ин пешниҳод гуфта мешуд, ки бо иҷрои чунин барнома 40 млн. аҳолии минтақа бо оби ошомиданӣ таъмин ва хатарҳои эҳтимолий рафъ хоҳанд шуд. 28 майи соли 2008 дар шаҳри Бишкек дар ҳамоише бо ҳузур вазири об аз кишварҳои Тоҷикистон, Туркия, Туркменистон, Қазоқистон, Озарбойҷон ва Қирғизистон бори дигар масъалаи кумак ба тарҳи баҳрбардорӣ аз оби кӯли Сарез матраҳ шуд. Ба иловаи ин ҳама, бисёре аз кишварҳо ва ниҳодҳои байналмилалӣ дар ростии мусоидат ба ҳалли масъалаҳои кӯли Сарез кумакҳои молӣ ва фанӣ расондаанд, ки Шветсария дар садри ин рӯйхат қарор дорад. Хатароти эҳтимолии бархоста аз кӯли Сарез дар ҳоле матраҳ мешавад, ки ба эътиқоди гурӯҳе аз мутахассисон, ин мавзӯро як василаи судҷӯӣ барои бархе аз сохторҳо ва мақомот дар кишварҳои минтақа таъдил шудааст. Аз ҷумла, Юрий Казаков, мутахассиси заминшиносӣ, ки солҳои зиёде дар минтакаи Сарез кор кардааст, ба ҳамин нуқта ишора мекунад ва мегӯяд, бисёре аз матолиби чопшуда дар бораи масъалаҳои Сарез на касбӣ, балки эҳсосотӣ таълиф шудаанд. Вай зимни тасдиқ кардани хатароти эҳтимолии кӯли Сарез, бо таассуф мегӯяд, таҳқиқот дар мавриди кӯли Сарез ба таври комил анҷом нашудааст. Аз сӯе, Леонид Папирин, мудири собиқи гурӯҳи таҳқиқотӣ дар Бадахшон мегӯяд, ҳар вақт, ки паҷуҳишҳо комил шуданд, метавон муайян кард, ки барои рафъи хатарот чи корҳои анҷом дод. Ин мутахассис муътақид аст, ки сохтани неругоҳи барқ дар ин минтақа, ҳам хатарҳои эҳтимолиро аз байн мебарад ва ҳам дар кӯтоҳмуддат тамоми хароҷотро ҷуброн хоҳад кард.

умуман Амударё зиндагонӣ менамоянд, офат оварда заминҳои калони кишташавандаро нобуд менамояд. Дар минтакаи эҳтимоли зарарбинанда аз оби селшавандаи кули Сарез шумораи зиёда аз 6 млн. нафараи аҳолии Тоҷикистон, Афғонистон, Ўзбекистон ва Туркменистон мебошанд.

Соли 2000-ум роҳбарони 4-давлати ҳамсоя, аз ҷумла Қазоқистон, Қирғизистон, Тоҷикистон ва Ўзбекистон ба ҷамъияти умумибашарӣ муроҷиат карда, аз онҳо хоҳиш кардаанд, ки ёри донишӣ молиявӣ дар ҳалли муаммои кули Сарез расонанд. Худи ҳамин сол зери роҳбарии Бонки Умумиҷаҳонӣ барномаи паст кардани хавфи кӯли Сарез ба амал бароварда шуд, ки солҳои 2000-2006 ро дар бар мегирифт.

Ба ғайр аз рӯди Мурғоб, ки аз дарёи Оксӯи Афғонистон сарчашма мегирад, дар ин кӯл 17 рӯди хурд ва 16 рӯди кӯчаки

кинони Сарез деҳаву хонаҳо ва дарахту боғзорҳои онро раҳо карда, тавассути минтакаи Мурғоб ба қаламрави ноҳияи Шугнон ба деҳаи Сарҳади Бадҷор кӯчиданд. Дар ҷои уфтодаи кӯҳпораи Усой кӯли бузурге пайдо шуд ва деҳаи Сарезро ба коми худ фуру бурд. Аз ин ҷо маҷмуи мардуми деҳоти поёнӣ рӯди Мурғоб танҳо баъди 45 рӯз хабар ёфтанд. Волии Рӯшон дар бораи ин ҷоҳеъ ба қалъаи низомии Русия, ки дар деҳаи Хоруғ воқеъ буд, иттилоъ дод. Русҳо, ки он замон Помир таҳти тасарруфашон қарор дошт, танҳо аз моҳи октябри соли 1913 ба таҳқиқи кӯли нав пардохтанд. Полковник Григорий Шпилко, сардори гурӯҳи низомии русҳо дар Помир, ки дар айни замон ба ҷуғрофияшиносӣ низ машғул буд, дар таърих нахустин муҳаққиқи ин кӯл маҳсуб мешавад. Бо унвони Сарез низ бори нахуст ин кӯлро Шпилко ном бурдааст. Ба гуфтаи аксари олимони ҷуғрофия-

70 километр ва чуқурии он ба 500 метр расидааст. Ҷаҳми оби ҷамъшуда 17 млрд. метри кубӣ бароварда шудааст. Ин кӯл дар баландии 3 ҳазор метр аз сатҳи оби баҳр ҷойгир шудааст. Кӯли Сарез аз замони пайдоиш дар маркази тавачҷуҳи ниҳодҳои зистмуҳитии Тоҷикистон ва минтақа қарор дошт. Ҷанӯз дар солҳои 70-уми асри гузашта мутахассисони Шӯравӣ дар пайи таҳқиқоти зиёд ба ин натиҷа расиданд, агар ҷораҳои зарурӣ андешида нашавад, дар муҳлатҳои дарозмуддат ҷамъ шудани оби боиси вайрон шудани садди табиӣ ва сарозер шудани обу сангу гил хоҳад шуд. Баъд аз касби истиқлол, масъулони тоҷик талош намуданд бо пешниҳод кардани рақаму далелҳо хатари кӯли Сарезро муаррифӣ ва барои пешгирӣ аз ҷоҳеаҳои экологӣ ва инсонӣ талошҳо ба харҷ доданд. Аз ҷумла, дар охири соли 1997 дар шаҳри Душанбе конфронси байналмилалӣ баргузор гардид, ки дар

**Умеда Бурҳонова,
донишҷӯи курси 1,
факултети тиббӣ**

Вобаста ба вазъияте, ки имрӯз дар ҷаҳон ба амал омадааст, яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати сарони давлатҳо, ин мубориза бар зидди экстремизм ва терроризм мебошад. Дар Паёми навбатии Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар робита ба ин омадааст: «Тоҷикистон ҳамчун давлати соҳибхитӣ, демократӣ, ҳуқуқбунёд ва дунявӣ иҷтимоӣ узви ҷомеаи ҷаҳонӣ буда, дар ҷараёни таҳаввулотӣ босуръати ҷаҳонишавии муносибатҳои иқтисодӣ иҷтимоӣ ва рушди соҳаҳои гуногуни ҳаёт қарор дорад.

Имрӯз дар як қатор давлатҳо ҷаҳон, аз ҷумла давлати ба мо дусту ҳамсояву ҳаммарз Давлати исломии Афғонистон, Давлати исломии Эрон ва ғайраҳо ҷанғову шӯришҳои харобиовар идома доранд, ки боиси афзоиши шумораи фирориёни иҷборӣ, бекорӣ, гуруснагӣ ва шиддат гирифтани проблемаҳои дигари иҷтимоӣ мегарданд. Дар натиҷа сатҳи бекорӣ, камбизоатӣ, ҳалалдоршавии руҳи асаб, ҳалалдоршавии баҳоҳои дурӯст ба ҳолату мавқеи шах дар ҷомеа бе таъсир буда наметавонад. Ва дар ин раванд терроризм ва ифротгарӣ беш аз ҳарвақта авҷ гирифта, бо оқибатҳои даҳшатбори бераҳмонаи худ ба инсоният проблемаи ҷиддитарро пеш меорад». [1]

Пас аз пош хурдани Иттиҳоди Шӯравӣ дар кишварҳои мустақили минтақаи Осиёи Марказӣ, фазои холии идеологӣ ба вучуд омад, ки сабаби ва дар байни мардум бештар пайдоиши падидаҳои номатлуб, равиҳои гуногуни диниро ба миён овард. Ва ҳамчун натиҷа Тақвият ёфтани ташкилотҳои радикалии исломӣ ва террористӣ, ки барои думблагии мақсадҳои нопоки худ тарсондан ва хушунатро ҳамчун як воситаи муҳим барои татбиқи манфиатҳои худ пайгирӣ менамоянд, боиси ниғорониҳои ҷиддӣ гашт, ки дар шакли Экстремизм ва терроризм хатари воқеӣ ҳам ба ҷомеаи ҷаҳонӣ ва ҳам барои кишвари мо таҳдид менамояд.

Сабабҳои пайдоиши экстремизм мисли шаклҳои он гуногун аст ба монанди: сатҳи пасти дониши динӣ ва дунявӣ, маърифати ҳуқуқӣ, моддӣ, идеологӣ, хоҳиши табадулот ва норозигӣ аз вазъи воқеӣ, пайдо намудани шавқ ба фаъолияти нав, ҷой доштани камбудҳои дар

АФСОНАИ ТАЛХИ «ДОИШ»

тарбияи оилавӣ.

Ҳар яке аз ин шаклҳо дорои хусусияти худ мебошад, аммо онҳоро зухуроти харобиовар, таҷовузкорона, бераҳмона, ки ҳадафи равшан надоранд, бо ҳам мепайвандад.

Амалиётҳои сиёсии экстремизм дар шаклҳои гуногуни фаъолияти экстремистӣ оғоз шуда ва дар шаклҳои хавфнок иҷтимоӣ чун шӯриш, фаъолияти исёнгарона ва терроризм хотима меёбад.

Терроризм ин таҳдиди бисёрҷониба ба манфиатҳои ҳаётан муҳими шахс, ҷамъият ва давлат, ки яке аз навъҳои аз ҷама хатарнок ифротгарии сиёсӣ дар тарозуи ҷаҳонӣ ва минтақавӣ мебошад, муайян карда шудааст.

Бояд қайд намуд, ки мафкураи ҷавонон хеле ба осонӣ зерӣ таъсири омилҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ, сиёсӣ, динӣ мегардад. Аз ин рӯ, сарнавишти ҷавонон аз он қувваҳои сиёсӣ, ки бештар ба ташаккули ҷаҳонбинии онҳо таъсир мерасонад, вобастагии калон дорад.

Тоҷикистон аз назари демографӣ дар ҳоли рушди доимӣ қарор дорад ва аз нисфи зиёди аҳоли, яъне қувваи асосии пешбарандаи онро ҷавонон ташкил медиҳанд. Бинобар ин, Президенти кишвар муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, масъалаи наврасону ҷавонон ва ҳалли мушкилоти ҳаёти онҳоро яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати иҷтимоии давлат эълон кардааст.

Ба хотири таъмини шаро-

ити донишмӯзии наврасону ҷавонон солҳои охир аз тарафи давлат ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон корҳои зиёде ба сомон расонида шуданд, ба монанди таъмири таҷдиди мактабҳо, сохтмони муассисаҳои таълимӣ наву замонавӣ, сифати ҷопи китобҳои дарсӣ ва дастрасии онҳо, компютерикунонии муассисаҳои таълимӣ амалӣ гардонидани шуда, Китобхонаи миллии бо таҷхизоту технологияи пешрафтатарин ба истифода дода шуд. Аз ин ҷумла Маркази малакаҳои амалии Донишгоҳи мо, ки мислашро тамоми донишгоҳҳои тиббии Осиёи Марказӣ оро мекунанд.

Имрӯзҳо беш аз 12 ҳазор нафар ҷавонони соҳибистеъдоду лаёқатманди тоҷик дар хориҷи кишвар аз ҳисоби давлат таҳсил карда истодаанд. Ҳоло дар дохили кишвар зиёда аз 200 ҳазор нафар донишҷӯён таҳсил доранд. Аммо новобаста ба кушишу дастгириҳои ҷамаҷонибаи давлат ва ҳукуमत ҳоло ҳам мушкилоти ҷавонон ва шомил гардидани баъзе аз онҳо ба мазҳабӣ равиҳои бегона ҷой доранд.

Таҳлили сарчашмаҳои нишон медиҳанд, ки бештар ҷавонон, ки яке аз қисмати камбизоати ҷомеа ба ҳисоб мераванд ҳадафи асосии гурӯҳҳои экстремистӣ ва террористӣ мегарданд. [2]

Яке аз хислатҳои ҷавонон ҳамчун субъекти муносибатҳои сиёсӣ ин хусусияти вазъи иҷтимоӣ-иқтисодӣ мебошад, ки аз ноустувории нисбӣ, тағйирёбии мавқеи ҷавонон дар сохтори

ҷамъиятӣ, мақоми иҷтимоии начандон баланди онҳо, маҳдудияти алоқаи иҷтимоӣ-сиёсӣ ва иштироки сиёсӣ муайян карда мешавад. Ин вазъият ҷавоноро бо мавқеи нобаробар бо дигар гурӯҳҳои бештар ташаккулефтаи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ мегузорад. Бо ҳамин муҳити мусоиди низозҳои гуногуни иҷтимоӣ, таъсири омилҳои идеологии беруна дар тафаккури сиёсии ҷавонон пайдо шуда, аксар вақт тобиши сиёсӣ мегирад.

Хусусияти дигари ҷавонон ҳамчун субъекти иҷтимоии муносибатҳои сиёсӣ аз хусусиятҳои шуури ҷавонон, ки на танҳо бо синну сол, балки ба вазъи иҷтимоӣ-иқтисодӣ ин гурӯҳ вобаста аст, алоқаманд мебошад.

Ҷавонон бо хусусиятҳои иҷтимоии худ ва дарки муҳити афроф яке аз қисми ҳассоси ҷомеа ба ҳисоб меравад, ки дар он иқтисодӣ манфӣ барои эътироз босуръат ба амал меояд. Зери таъсири омилҳои иҷтимоӣ, сиёсӣ, иқтисодӣ ва ғайра дар муҳити ҷавонон онҳое, ки бештар ба ин таассурот гирифтдор дучор мешаванд, ташаккули ақидаҳои радикалиро ба вучуд меорад. Ҳамин тариқ, шаҳрвандони ҷавон сафи созмонҳои экстремистӣ ва террористиро зиёд менамоянд, ки дар ин раванд ҷавонони тоҷик ҳам истисно нестанд. Ҳамаи гурӯҳҳои экстремистии ҷавонон характери ғайрирасмӣ доранд. Барои ҳамин ҳам аксар вақт ҷавонон дар бораи заминаи идеологӣ доштани ин гурӯҳҳо ва ҳаракатҳои

ифротӣ тасаввурот надоранд ва онҳо зерӣ таъсири широкӣ баланд, хусусиятҳои зоҳирӣ ва ҷузъиёти дигар қарор мегиранд [3].

Дигар воситаи таъсиррасон ба шомилгарии ҷавонон ба гурӯҳҳои ифротӣ ин истифодаи васеи сомонҳои интернетӣ мебошад. Созмонҳои экстремистӣ ва террористӣ аз ин усул бо паҳн кардани сабтҳои видеоӣ, наворҳои таблиғотӣ ба равони ҷавонон таъсир карда, тарафдорони худро зиёд намуда, ҳатто ба ҷиход ва ҷанг даъват менамоянд.

Албатта ҳар як ҷавоне, ки дар зиндагии рузмарраи худ мавқеи худро намеёбад ба он қаҳрамонҳои дар ноҳунак дар расонаҳо ҷойдода монанд шудан меҳоянд, инчунин ҷиҳати дигари масъала ин ҳавасмандкунии пулии ҷавонон аст. Ҳамаи мо ҷавон будем, ҳолатҳои танқисии иқтисодиро низ дидаем ва ба маротибаҳои руҳану ҷисман азият кашидаем, вале хусусияти хуби таълиму тарбияи замони Шӯравӣ аз ин лиҳоз намегузашт, ки фарқ байни молдору камбизоат маълум бошад... Ба хотир биерем хонаҳои замони Шӯравиро: дар хонаи ҷама мебели белорусӣ ва як армуғони моҳӣ буд...Айни замон як нафар ба фарзандаш смартфонӣ насли охириро меҳараду, он фарзанд ҳамсабақони худ, ҳамсолони худро ба қавли ҳамдигарӣ месӯзонад, ё ин ки либосу, мошинҳои хориҷиву боз даҳҳо чизҳои дигар, ки ҷамаи ин ба шуури наврасону ҷавонон бе таъсир буда наметавонад. Ин наврасон пешӣ худ мақсад мегузоранд, ки агар падару модар натавонанд, худашон талаботҳои худро қоне мекунанд. Аз ҳаминҷо сарчашма мегирад шомилшавии ҷавонон ба ҳар гурӯҳи равиҳо: яъне нафс боло мегирад! Вақте, ки даъвати ҷиҳди Исломо мешунаванду боз бар замми он маблағ, манфиат, мақом дар ҷомеаи барои худ пешбинӣ мекунанд, албатта аз ин гурӯҳҳо пайравӣ мекунанд. Барои фаҳмиши дурусти ин масъала бояд худӣ мафҳуми «ҷавонон» ва сабабҳои шомил гардидани онҳо ба ин ҷиҳзу ҳаракатҳои мавриди таҳлилу таҳқиқ қарор гирад.

М.Ҷ. Ёдгорова,
мудири кафедраи
тиббӣ оилавии №2,
Н.И.Т.

Суҳбат оид ба зарари маводи муҳаддир

Дар кафедраи ниғаҳдории тандурустии ҷамъиятӣ ва омори тиббӣ бо курси таърихи тиб бо донишҷӯёни курси 2-юми факултаи тиббӣ, гуруҳи 56 воҳурии курааторӣ барпо гардид.

Воҳуриро муаллимаи калони кафедра, кураатори гуруҳи Нуриддинова Н.Н. оғоз намуда, ба донишҷӯён дар мавриди Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҷавонон ва сиёсати давлатии ҷавонон» маълумот

дод. Омӯзгор Нуриддинова Н.Н. донишҷӯёнро ба ватандӯстию хештаншиносӣ ва дурӣ ҷустан аз одатҳои бади инсонӣ - нашъамандию майзадагӣ даъват намуда. оқибатҳои истеъмоли маводи муҳаддиру масткунанда ба ҷисм ва рӯҳи инсонро хеле хатарнок унвон кард.

Нафсу шайтон мебаранд аз раҳ туро,
То биандозанд андар чаҳ туро.

Вай ҳамчунин афзуд: «Имрӯз нашъамандӣ ҷомеаи ҷаҳонро ба ташвиш овардааст, ки сабаби асосии он ба маводи нашъадор зиёд майл кардани ҷавонон мебошад. Нашъаҷалобон имрӯзҳо зиёдтар ҷавоноро ба ин маводи саҳтгаъсир ҷалб мекунанд. Ва тавассути онҳо маводи нашъадорро ба ҷомеаи ҷаҳон паҳн карда, ин ҷомеаи захролуд сохта истодаанд, ки ҳалли ин масъала ҳам яке аз проблемаҳои ҷомеаи ҷаҳонӣ гаштааст. Каллимаи муҳаддир аз решаи «Хадара» гирифта шуда ба маънои заиф, танбалӣ ва сустӣ меояд. Маводи муҳаддир

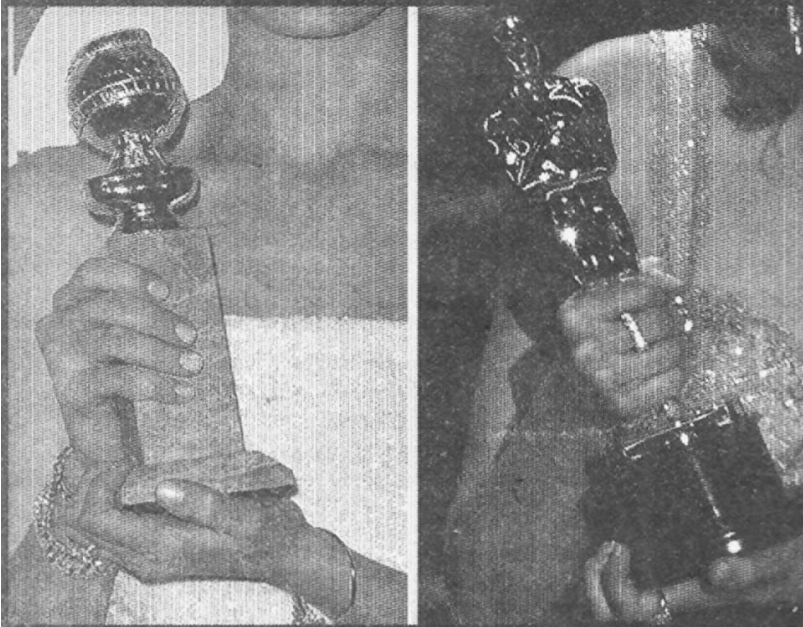
моддаи психоактивии хавфнок мебошад, ки истеъмоли он қобилияти солиман қабул кардани ҳодисаи воқеъият, солим фикр кардан ва қарорҳои дуруст қабул кардани ҳар як шахсро ба кулӣ тағйир медиҳад. Истеъмоли маводи муҳаддир хатари гирифтравӣ ба сактаи дил, захролудшавӣ, сирояти бемориҳои ниҳоят хавфнок ва осеби майнаи сарро ба вучуд меорад. Маводи муҳаддир шуури одамро вайрон карда, ўро ба олами ҷиноӣ мекунанд. Таҳқиқотҳои илмӣ нишон медиҳанд, ки мағзи сари шахси истеъмомкунандаи машруботи алкоғолӣ,

хусусан маводи муҳаддир ба тадриҷ қарахт шуда, ақли ў заиф ва хотирааш коста мегардад. Бояд қайд намуд, ки шахсонӣ нашъаманд дар муддати ниҳоят кӯтоҳ таиду-се сол ба кулӣ мубталлои беморӣ мешаванд ва бармаҳал аз олам мегузаранд».

Дар фароварди воҳури донишҷӯён фикру ақидаҳои худро дар бораи зарари маводи муҳаддиру масткунанда ба ҷисм ва рӯҳи инсон баён намуданд.

Кафедраи ниғаҳдории тандурустии ҷамъиятӣ ва омори тиббӣ бо курси таърихи тиб

С К А Н В О Р Д

		Бо суръати суст							
	Муборакбод		Занбӯр		Хос ва ҷинс мешавад	Рӯзи пеш аз ид			
			Онро дар лифт пахш мекунад		Узви ҷуфт дар сар	Номи мардона			
Дерматолог табиби чӣ аст?	Роҳи зерзаминӣ				Зан – шеърнавис				
			Зани зиндонӣ		Ҷоизаи синамогарони Амрико	Иҷозат			Давом
	Газетаи «Азия...»	Конфети часпаки шӯравӣ			Мактуб ба телефони мобилӣ				
	Озуқа, хӯрок барои сафар		Ихтисораи ченаки масофа			... и Ҷомӣ, Борбад, Ваҳдат			
					Хати ҷудоқунанда аз кишварҳои дигар				
Маҳсулоти ширии русӣ	Далерӣ, ғайрату нотарсӣ		...и президентӣ (ба донишҷӯшавон)		Баҳр дар Осиёи Миёна	Боздошт, дастгиркунӣ			
				Меваи сердона				Бахшиш, инъом	
	Халқ дар Осиёи Марказӣ		«Аз мост, ки бар...» (мақол)		... Анҷелес, шаҳр дар ИМА				
					Ленин ва Маркс дар рӯяшон доштанд				
	"... аз дӯстӣ ёбанд бахт"								
	Аз он кабоб мепазанд	Миллат - шарикӣ муғулон							
				Пероҳани Айшвария Рай					

Муҳтарам хонандагони китобхонаи илмӣ!

Ба диққати Шумо адабиёти тозанаشر, ки ба фонди китобхонаи илмӣ ворид шудааст, пешниҳод мешавад!

1. Донишномаи донишмандони Тоҷикистон дар ибтидои қарни XXI. Ҷ.1 (А). / сармуҳаррир Нурмуҳаммад Миршохӣ.МД Сарредакция илмии Энциклопедияи Миллии Тоҷик.-Душанбе:ЭР-граф,2017.-768с. бо тасвирҳо

Аннотатсия: Шиносномаи донишмандони муосири Тоҷикистон. Дар китоб тамоми донишмандоне оварда шудаанд, ки таълифоти илмии эшон дар маҷаллаву китобҳои дастаҷамъонаи илмӣ (ё дар шакли китобҳои инфиродӣ дар Тоҷикистон ва берун аз он ба таъб расидаанд, бидуни доштан ё надоштани унвони расмӣ илмӣ.

Ба хотири шиносоии беҳтар бо осори илмии донишмандон унвону китобу мақолаҳо ба ҳамон забоне сабт гардидаанд, ки мунташир шудаанд. Танҳо унвони рисолаҳои номзадӣ ва докторӣ ба тоҷикӣ барои доираи васеътари хонандагон тарҷума шудаанд.

2. Тақсими маъмури Чумхурии Тоҷикистон / сармуҳаррир Нурмуҳаммад Миршохӣ.МД Сарредакция илмии Энциклопедияи миллии тоҷик.-Душанбе:ЭР-граф,2017.-580с. бо тасвирҳо

Аннотатсия: Китоби «Тақсими маъмури Чумхурии

Тоҷикистон» идомаи иҷрои Фармони Президенти Чумхурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон аз 20.02.2008,№424 «Дар бораи наشري «Энциклопедияи Милли Тоҷик» мебошад. Ин китоб-маълумотнома бо истифода аз асноди Қонуни конституционӣ «Дар бораи тартиби ҳалли масъалаҳои соҳи марзиви маъмури Чумхурии Тоҷикистон» ва дар асоси Қарорҳои Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои тақсими маъмури-худудӣ тартиб дода шуд. Маълумот дар бораи масоҳат мувофиқи далелҳои Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезии ҚТ, дар хусуси шумораи аҳоли аз рӯи далелҳои Агентии омили назди Президенти ҚТ ва доир ба масофа аз рӯи далелҳои мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатӣ, шахру ноҳияҳо тартиб дода шуда, дар маҷмӯъ маълумотҳо доир ба тақсими маъмури-худудии чумхури то 1 августи с.2017 гирд оварда шудаанд.

3. Донишномаи фарҳанги мардуми тоҷик.Ҷ.1(А-М) / муҳаррир Нурмуҳаммад Миршохӣ.МД Сарредакция илмии Энциклопедияи Миллии Тоҷик.-Душанбе:ЭР-граф,2015.-668с.бо тасвирҳо

Аннотатсия: Ба нашр расидани ҷилди аввали «Донишномаи фарҳанги мардуми тоҷик» ҷиҳати муаррифи намудани арзишҳои маънави халқи азизамон нақши муҳим дорад. Ин китоби бисёрҷилда доир ба анъанаҳо, урфу одатҳо, маросимҳо ва дигар суннатҳои миллии мардуми тоҷик маълумот дода, хонандаро бо таърихи ташаккули фарҳанги миллимон шинос менамояд. Ҷилдҳои минбаъдаи ин китоб имкон медиҳад, ки дӯстдорони мероси фарҳангии халқи тоҷик бо ахбори наву муқаммал доир ба ҳунар ва маънавиёти мардум ошноӣ пайдо намоянд.

4. Тавонбахши беморон ва маъюбон: маҷмӯи асарҳои илмии тибби-ичтимоӣ/С.С.Исмоилова;муҳаррир И. Қувватов.-Душанбе,2018.-719с.

Аннотатсия: Дар китоб масоили илмӣ-тадқиқотии тавонбахши беморон ва маъюбон аз он ҷумла, барномаҳои тавонбахши фардии маъюбон, тавонбахши тиббӣ, тибби-ичтимоӣ, равонӣ-педагогӣ, касбӣ маъюбон, инчунин тавонбахши пиронсолон, маъюбияти кӯдакон, иштирокчиёни баргарафсозии садамаи стансия атоми Чернобл, масоили ғизои одам ва истилоҳоти ҳифзи иҷтимоӣ, осебдидагон ва маъюбони садамаи таркиши минаҳо, беморон ва маъюбони синдроми «Пошнаи диабетӣ», матраҳ шудааст. Китоб барои табибон, ходимони соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ, толибилмон ва аҳли илми тиббу соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ, пешбинӣ шудааст.

Бо адабиётҳои метавад дар китобхонаи илмӣ шинос шавед!

Китобхонаи илмӣ

Меҳрубон ғолиби Дави миллӣ шуд

20 майи соли 2018 дар мавзеи дидбонгоҳи Чорбоғ мусобиқаи варзиши «Дави миллӣ» ва «Марафони велосипедронӣ» баргузор гардид. Дар ин чорабинии сатҳи ҷумҳуриявӣ ёрдамчи Президентӣ Чумхурии Тоҷикистон оид ба масъалаҳои иҷтимоӣ ва робита бо ҷомеа муҳтарам Раҳмонзода А.А., раиси Кумитаи ҷавонон ва варзиши назди Ҳукумати Чумхурии Тоҷикистон Абдуллозода А.Р. ва муовини раиси шаҳри Душанбе Муинӣ М.М. ва Саидзода Қ.Т. ва инчунин намояндагони тамоми донишгоҳҳо ва вазорату корхонаҳои давлатӣ фаъолона ширкат доштанд.

Намояндагии донишгоҳро муовини ректор оид ба таълим д.и.т., профессор Ибодов С.Т., декани факултети тиббӣ д.и.т., Муҳаббатов Ҷ.Қ., декани факултети педиатр д.и.т., профессор Табаров М.С., декани факултети НТҶ н.и.т., дотсент Саидзода Б.И., декани факултети фармасевтӣ н.и.т., дотсент Юлдошева У.П., раиси КИКК Расулов Сунатулло, раиси КИКД Саидов И.С., мудири Шуъбаи кор бо ҷавонон Шарифов Қ.О., муовини деканҳои факултетҳо ва беш аз 100 нафар донишҷӯён бо навиштаҷоти донишгоҳ, либосҳои варзишӣ ва парчамҳои миллии фаъолона ширкат варзид, муаррифи намуданд.

Бояд қайд намоем, ки дар ин чорабинӣ донишҷӯи курси 6, гуруҳи 64, факултети тиббӣ Шамсиддинов М.Ш. масофаи 10000 метрро бо нишондодӣ 32 дақиқаю 10 сония тай намуда, ба гирифтани ҷойи аввал, сазовор гашт.

Муовинати тарбия ва фарҳанг

Намоиши китобҳои бадеӣ

Дар Маҷмаи нави таълимӣ бо ташаббуси китобхонаи илмӣ донишгоҳ намоиши китобҳои бадеӣ баргузор гардид. Ин чорабинӣ дар доираи фармоиши вазири маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон оид ба тартиби баргузори озмуни ҷумҳуриявӣ хониши бадеӣ байни донишҷӯёни муассасҳои таҳсилоти олии касбӣ таҳти унвони «Фурӯғи субҳи доноӣ китоб аст» роҳандозӣ шудааст. Дар он асарҳои шоирон ва нависандагони тоҷикӣ рус, узбек ва дигарон, осори тозанашири муаллифони гуногун ба намоиш гузошта шуданд.

Устодони кафедраи забони тоҷикӣ Олимова М.М., Раҳимов Т.Ф., Суфиева Г.А., Саидова Б.М. бо донишҷӯёни курси якуми факултети тиббӣ дар ин намоиш иштирок намуданд. Донишҷӯён баъди аз назар гузаронидан ва мутолиаи китобҳо таассуроти зиёд бардошта, тасмим гирифтанд, ки пас аз анҷоми соли таҳсил албатта, асарҳои бадеӣ дилхоҳашонро

мутолиа хоҳанд кард. Аз ҷумла, ба онҳо асарҳои намоишгоҳи адабиёти классикии форсу тоҷик Унсурулмаоли Кайковус, Абулқосим Фирдавсӣ, Саъдии Шерозӣ, инчунин асарҳои Садриддин Айни, Сотим Улуғзода, Мирзо Турсунзода, Лоиқ Шералӣ писанд омад. Ҳангоми суҳбат сарвари китобхонаи илмӣ донишгоҳ Хайруллоева С.Э. қайд намуд, ки дар китобхонаи донишгоҳ на танҳо китобҳои илмӣ, балки осори фаровони бадеӣ низ маҳфузанд ва донишҷӯён метавонанд ҳангоми фориғ аз таҳсил онҳоро мутолиа намоянд.

Қобили зикр аст, ки баргузори чунин чорабиниҳо ба баланд бардоштани завқи бадеии донишҷӯён мусоидат намуда, дар тарбияи маънави ва дар роҳи худшиносии милли тарбия намудани донишҷӯён, ҳимояи арзишҳои миллии нақши муҳим мебошад.

**М.К.Шодиматова,
устоди кафедраи забони тоҷикӣ**

Ҷамдари

Раёсат ва Кумитаи иттифоқи касабаи кормандони ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино ба ассистенти кафедраи дерматовенерология Абдуллоева Муҳаббат Аҳмадалиевна бинобар даргузашти

ПАДАРАШ

ҷамдари амиқ изҳор менамоянд.

Ғолибият дар Чемпионати Осиё

Донишҷӯи курси 2 гуруҳи 5-уми факултети стоматологии ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино Зарипов Сухробҷон Рустамҷонович аз санаи 05.05 то 12.05. соли 2018 дар шаҳри Чолпон Атаи Чумхурии Қирғизистон дар Чемпионати Осиё оид ба кикбоксинг иштирок намуда, сазовори ҷойи 3-юм ва дорандаи медали биринҷӣ гардид.

Деканати факултети стоматологӣ

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

Гулзода М. Қ. - ректори ДДТТ ба номи Абӯалӣ ибни Сино;
Ибодов С.Т. - муовини ректор оид ба таълим;
Юсуфӣ С.Ҷ. - муовини ректор оид ба илм ва наشر;
Қобилов Қ.К. - муовини ректор оид ба муолиҷа;
Қурбонбекова П.Қ. - муовини ректор оид ба тарбия ва фарҳанг;
Ҳокироев Т.З. - муовини ректор оид ба корҳои хоҷагии маъмури;
Носиров Қ.Н. - мудири шуъбаи таҳлил, назорат ва робита бо ҷомеа;
Расулов С.М. - мудири шуъбаи иттилоот ва наشر;

Хуруфчин: Алишер
Тарроҳ: Умаров Комрон
Мусаҳҳаҳ: Таманно

Дар матбааи «Мега Принт»
ба таъб расидааст.